



„Aki most kevesebb voksot gyűjtött be, és át kellett, hogy adja a helyét másnak, az felszabadult, hogy támogassa a maga helyén a további egyházépítő munkát.”

Ki győzött a zsinaton? ► 3. oldal

„Kétoldalas, rendhagyó összeállításunk nem titkolt célja, hogy olvasóink figyelmébe ajánljon – akár karácsonyi ajándékként – néhány olyan zenei kiadványt, amely egyházunkhoz kötődő muzikusok közreműködésével készült.”

Zene karácsonyra ► 8–9. oldal

„Napokig tartott, míg Rendesék teljességgel felszámolták a – Rendesné szavaival – »rokondulás« fájdalmas nyomait: a süteménymorzsát, az elhagyott papír zsebkendőket és hajcsatokat, a véce falára firkált betlehemi csillagokat.”

„Isten angyali jövének melléjük” ► 11. oldal



FOTO: LUKÁCS GÁBI



FOTO: BODA ZSUZSA

Új zsinat, új feladatok

► Alig néhány hét telt el csupán az előző zsinati ciklus lezárása óta, az elmúlt hétvégén – november 30. és december 1. között – már az új, 2012-ben megválasztott zsinat alakuló ülészakára került sor a megszokott helyen, a budapesti faszori gimnázium dísztermében. A kétnapos ülészak napirendjén a mandátumvizsgálat mellett kizárólag választások szerepeltek.

Az új ciklus a faszori evangélikus templomban istentisztelettel kezdődött. Igét a zsinat lelkészi korelnöke, Smidéliusz Zoltán, a Somogy-Zalai Egyházmegye esperese hirdetett Mt 5,13–16 alapján. A liturgiai szolgálatban Zsugyel Kornél és dr. László Virgil volt segítségére. Smidéliusz Zoltán igehirdetésében arra hívta fel a figyelmet, hogy a zsinati munkára való megbízatás kiváltság, de komoly feladat is egyben.

Az istentisztelet keretében elismerések átadására is sor került. Ez évben az Ordass Lajos-díjat D. Takácsné Kovácsné Zelma nyugalmazott lelkésznek adták, a Prónay Sándor-díjat pedig Benczúr László okleveles építésznek, az Északi Egyházkerület tiszteletbeli felügyelője vehette át Gáncs Péter elnök-püspöktől és Pröhle Gergely országos felügyelőtől. A laudációkat Kézdy Edit, a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatója, illetve dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke mondta (lásd lapunk 7. oldalán – a szerk.).

Az istentiszteletet követően az ünnepi hangulat hamar ellillant, mert ettől kezdve már a munka került előtérbe. A zsinat tagjainak bemutatkozása után a mandátumvizsgálat,

majd a küldöttek ünnepélyes eskütele következt. Köszöntötte az újrainduló zsinatot a bajor evangélikus egyházat képviselő Fritz Schrotl is.

A tisztségviselők és testületek megválasztásának hosszúnak ígérkező procedúrája előtt még arról kellett döntenie a zsinatnak, hogy napirendre veszi-e annak a beadványnak a tárgyalását, amely indítványozta, hogy a zsinat változtassa meg a tavaly novemberi ülésén hozott döntését, mely szerint az országos felügyelőt a zsinat választja, és adja vissza a választás jogát a gyülekezeteknek. A küldöttek egyhangúlag utasították el a beadvány napirendre vételét.

Mindezek után elkezdődhetett a maratoni hosszúságú választás, elsőként az országos tisztségviselőké és testületeké. A sort a zsinat elnökeinek és alelnökeinek megválasztása nyitotta meg. A zsinat lelkészi elnöke két forduló után ifj. dr. Hafenschner Károly lett. Megválasztása után a következőket mondta lapunknak:

– Három „b” betűs szóval szeretném jellemezni az előttünk álló utat. Az első szó a *bizalom*. Mindannyian bizalomból élünk, mert a lutheri értelmében a hit lényege is egyértelműen ez. Ha a hit alapjából szolgáló bizalmat megadja nekünk az Úristen, akkor mi tartozunk azzal, hogy egymás között, az egyházban a bizalmat építsük. Erre nagy szükség van mai társadalmunkban.

A második szó a *békesség*. Természetes velejárója a bizalmatlanságnak, hogy egyfajta békétlenség élt az egyházban. Én azt remélem, hogy sikerül a bizalom építése nyomán olyan békességet teremteni, amely mindenképpen a gyülekezetek és az egyház építését szolgálhatja. Ahogy az istentiszteleti liturgiában az Úr békességét adjuk tovább, úgy kell nekünk is

továbbadni a krisztusi békességet a zsinati munkában, az egyházvezetői munkában és az egész egyház munkájában.

Végül a harmadik szó a *bátorság*. Egy sor olyan lépés van előttünk, amelyek megtételéhez bátorság kell. A bátorság azért szükséges, mert teljesen megváltozott társadalmi és egyházi környezetben kell a jövőt építenünk. Új utakra kell lépni, új döntéseket kell hoznunk, új kapcsolatrendszert kell felépítenünk. Próbáljuk meg ezeket a bátor lépéseket megtenni a jövő felé. Ez az új korszak akkor lesz valóban új, ha a Szentlélek Úristen munkálkodik közöttünk, és a bizalom, békesség, bátorság hármában imádkozni tudunk a Szentlélek ajándékáért.

A zsinat nem lelkészi elnökének a grémium Abaffy Zoltánt választotta.

– Összintén szólva meglepett, amikor a zsinat nem lelkészi elnöki tisztségére megkeresést kaptam az ország különböző pontjairól – mondta lapunknak megválasztása után. – Én korábban úgy gondoltam, hogy csak az országos gazdasági bizottságban folytatom a munkámat. Aztán amikor több megkeresés érkezett, elgondoltam azon, hogy a felém irányuló bizalomnak meg kell felelni, ezért igent mondtam a jelölésre. Sokat imádkoztam és győtrődtem, hogy valóban én vagyok-e a legalkalmasabb erre a tisztségre. Remélem, kapok kellő erőt és bölcsességet, hogy ezt a feladatot el tudjam látni. Csapatban gondolkodom, és remélem, hogy olyan társakat állít mellém az Úristen az elnökségbe, akikkel végre tudjuk hajtani azt a feladatot, amelyet elvár tőlünk az egyházi közélet.

► Folytatás a 13. oldalon

Megérkeztünk?! Elindultunk!?

■ IFJ. DR. HAFENSCHER KÁROLY

Lezárult egyházunkban az általános tisztújítás hosszú, bonyolult és nehéz folyamata. Létrejött az új testületek, gazdára lelték a tisztségek, hat éven át nem kell sem jelölni, sem választani, sem pedig nehéz processzusokat végigjárni. Záróaktusként az új zsinat megválasztotta az elnök-püspököt, az országos felügyelőt, a zsinat elnökeit és számos országos tisztségviselőt. Megtörtént a beiktatásuk is, hisz az egyházi tisztségek nem pusztán munkaköri kötelességek, jogi kategóriák, hanem Krisztus szolgálati területei. Nem egy választás és annak jegyzőkönyvbe vétele, hanem imádság, áldás és a Szentlélek segítségül hívása „helyezi” tehát hivatalukba a tisztségek viselőit.

Megérkeztünk hát a választások végére. Az eseménynek azonban nem csak megérkezés jellege van. Nem az a helyzet ugyanis, hogy révbé értünk, ölbe tehetjük a kezünket. A munka most kezdődik.

Mindenképpen új fejezet indul. A zsinat teljesen új vezetőket választott, jelezve, hogy jelentős módosítást igényel, és alapvető változás mellett döntött. De vajon nem fenyeget-e ez a veszéllyel, hogy ezen a téren is a világi mintákat vesszük át, s az új vezetés teljesen mást akar, mint az eddigi? Jól ismerjük ezt a települési önkormányzatok világából éppen úgy, mint a kormányváltások tapasztalatából. Nincs folyamatosság, négyévenként mindig mindent újra kell kezdeni. S ezért nem jutunk ötről a hatra. A kontinuitás hiánya pedig nagyon drága, igencsak destabilizáló és mindenki számára fásarzó.

Ilyen törést jelent hát a tisztújítás végén az új kezdet? Semmiképpen sem. Törést nem, de váltoállítást igen. Az egyház szerelvénye nem állt meg, a vágányon haladó vonat továbbmegy, de a váltoállítás módosítja az irányt. Ezért e sorok írója nem is az eddigi nyomvonal szeretére értékelni, hanem a kitűzött célokat hangsúlyozni. Az elindulás az izgalmas s az, hogy merre indulunk!

A fő csapás a konszenzus megtalálása. Évek óta szenved egyházunk attól, hogy feszültségek, mi több: nyilvánvaló lövészárkok alakultak ki a különböző vezető testületek között. Hatalmi ágak álltak egymással szemben, és hatalmak épültek ki szépen csendben. Volt idő, mikor kipattantak a feszültségek, de volt, amikor „csak” a hamu alatt izott a parázs... Hogy mekkora indulatok gyülemlettek fel, annak tanúi lehettünk a zsinat nyitóülésén. Pedig ez csak a jéghegy csúcsa. S akkor megszólt a pásztori szó egyházunk vezető püspökének ajkáról: e csatában nincs és nem is lehet senki sem győztes.

A feszültségkeltésben van győztes: ez pedig az egyházat romboló gonosz. Tudjuk a régi egyházi axiómát:

ahol a kegyelem sokasodik, ott minden erejét összeszedi a sátán. Ennek pedig nem engedünk! Távozzon a széthúzás lelke!

Ha megtanulunk újra meg újra Istenbe kapaszkodni, akkor még az a csoda is megtörténhet, hogy a széthúzás lelke helyett az összetartozás Lelke lesz úrrá rajtunk. Igen, a Szentlélekről beszélünk. Mert ő az, aki egyedül megújíthatja az egyházat, s az együttgondolkodás és az együttmunkálkodás vágányára állítja a váltót.

Ez most a legfontosabb. Ezért és csak ezért szabad és kell váltót állítani: hogy együtt, egymással, egy irányba induljunk. Nem pusztán azért, mert egy ilyen kis egyház nem engedheti meg magának a széthúzás luxusát, hanem azért, mert hivatásunk és küldetésünk az *egységre* szól. Jézus azt mondja a még az Isten országa pozícióján is vitatkozó tanítványoknak: közöttek nem ez a rend! Majd asztalhoz ülteti őket.

Múlt szombaton, a nem kis feszültségeket hordozó választás végén is ez történt. Leültetett minket az asztalhoz. Az ő asztalához, ahol hangzott az ige, s ahol önmagával táplált az úrvacsorában. S ott, az Úr asztala körül, az oltárnál átéltük az egységet. Hát nem erre van szükségünk: hogy minél többször találkozzunk az oltárnál, és onnan induljon minden igyekezet, minden döntés, minden lépés? Csak akkor lesz a törvényhozó testületből, az irodából és a tisztségekből egyház, ha az igéből és a szentségekből táplálkozik.

Az oltárhoz kellett megérkeznünk ahhoz, hogy az oltártól indulhassunk. Ez az egyetlen igazi menetrend. S ha nem eszerint megy a vonat, mindig újra kell gondolni, és újra kell a váltót állítani.

Mindez igen kegyesen hangzik. Igen, úgy hangzik mindaddig, amíg nem vesszük komolyan, hogy az oltárnál történt nagy találkozás – Istenrel és emberrel való találkozásunk – következményeként jár. Ezt kell most már részletekben, feladatokra lebontva, céltudatosan végrehajtani. Hogy ne mi legyünk gátjai Isten újat kezdő irtalmának. De csak együtt: püspökök, felügyelők, elnökség, presbitérium, zsinat, intézmények és gyülekezetek.

Így nézünk egymás szemébe, és fogunk kezét az elnökségben elődeinkkel, a szolgálattal megbízott régi és új emberekkel. Az elszántság egyértelmű, s az ígéret nagyszerű: boldogok, akik békét teremtenek, mert őket Isten fiainak hívják. Mi nem széthúzó evangélikusok, hanem Isten testvérként élő gyermekei akarunk lenni. A megérkezés és az indulás isteni kegyelme erre ad lehetőséget – de mandátumot is!

A szerző egyházunk zsinatának újonnan megválasztott lelkészi elnöke

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Mennyei Atyánk, magasztaljuk örök kegyelmedet, hogy az idők teljességében elküldted a világ megváltására egyszülött Fiadat, akinek ígéretében bízva könyörgünk most hozzád.

[Lektor:] Urunk, az adventi időben is munkálkodj közöttünk Szentlelkeddel, hogy igéd gyümölcsöt teremjen életünkben, és felkészülten várjuk a számadás napját, Üdvözítőnk második eljövételét! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Urunk, könyörgünk kishitű testvéreinkért, akik nem merik kezedre bízni életüket, és szüntelenül aggodalmaskodnak önmaguk, szereteik és az egész világ jövője miatt. Mutasd meg nekik is szereteted hatalmát, és oszlads el minden félelmüket, hogy teljes szívvel rád hagyatkozzanak, és megismerjék a beléd vetett bizalom békeességét! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Urunk, oltalmadba ajánljuk gyülekezetünket, egyházunkat és minden keresztény testvérünket szerte a világon. Teremts egyetértést és egységet megváltott gyermekeid között, hogy amikor szent Fiad születését ünnepeljük, az egész világ felismerje benne Üdvözítőjét! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Urunk, tekints irgalommal minden emberi közösségre: védelmezd a családokat, fűzd szorosra a szeretet kötelékét a házastársak között, engeszteld ki egymással a különböző nemzedékeket! Óvd meg gyermekeinket és az ifjúságot minden veszedelemtől, és adj kegyelmi időt a világnak, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés:] Hallgass meg minket, Urunk, és add meg mindazt, ami dicsőségedet és a mi üdvösségünket szolgálja, szent Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

SEMPER REFORMANDA



„Zsolt 38,2: *Uram, ne fedd meg felindulásodban!* Ezen szavakkal való fedés értendő, amiképpen a gonosztevőt korholják. *Ne ostorozz lángoló haragodban!* Ez tetteleg történik, mint a 2. zsoltárban (Zsolt 2,5): »Majd így szól hozzájuk haragjában« – ez a fedés szóban –, »izzó haragjában így rémíti meg őket« – ez pedig a fenyítés tettel és cselekedettel. Zsolt 38,3: *Mert nyelmaid belém hatoltak.* Isten beszéde, amellyel az Írásban korhol és fenyeget, az ő »nyilai«. Aki azokat érzi, felkiált: »Uram, ne fedd meg felindulásodban!« De csak az érzi, »akinek a szívébe hatoltak«. Ezeket a lágy szívűekbe lövi Isten. Az Isten félelme nélkül való keményszívűekről azonban lepatannak, mint a kemény szikláról; és ez mindaddig marad így, amíg az igék pusztán emberi prédikáció által szólnak, anélkül hogy Isten közreműködne, és beléjük lőne!”

▶ **Luther Márton:** A harmadik bűnbánati zsoltár (Zsolt 38) (Schulek Tibor fordítása)

ADVENT 2. VASÁRNAPJA – ZSID 10,35–39

Vitorlabontás

A reménységre nem kell buzdítani senkit. Emberi létünk sajátossága, hogy bízunk a jövőben. A végletes reménytelenség egyenértékű azzal a kifordult, nem emberi érzéssel, amely az öngyilkosságot szüli. A legreménytelenebb helyzetben is készek vagyunk a jövőre gondolni. Egy hajós sem indul el egy vitorlással vitorlák nélkül.

Ennek ellenére életünk egy-egy döntésére készek vagyunk reménytelenül nézni. Lehet, hogy nincs értelme kibontani a vitorlákat, ha nincs szél, de minden hajós tudja, hogy egyszer majd feltámad. Miközben életünk egyik legfontosabb ereje az, hogy mindig készek vagyunk reménykedni, ha a reménytelennek ítélt helyzetek túlsúlyba kerülnek, nem pusztán megállunk, bizonytalanság fog el, elbátortalanodunk, hanem egész emberi létünk, identitásunk gyengül meg.

A végső reménytelenség egyik leg-szebb leírása *Edgar Allan Poe A kút és az inga* című, nyomasztó novellája. Hősünk az inkvizíció börtönében szörnyű szenvedéseket áll ki. A sötét, ablaktalan zárkában araszolgatva méri meg a falat, latolgatja lehetőségeit. Majdnem belezuhan abba a pokoli kútba, mely a cella közepén van. A rettegéstől és a kínoktól időnként elájul. Ilyenkor a körülötte levő dolgok megváltoznak. Eddig szabadon járkálhatott fogságában, most összekötözve fekszik. Felülről pedig egy hatalmas inga közeledik hozzá lassan, ereszkedve, alsó részén borot-

vaéles pengével. A látszólag kijátszhatatlan helyzetből a rab ügyes gondolattal menekül ki: a patkányokkal rágatja le a béklyóit.

Poe zseniálisan írja le a végső kétségbeesettségek állapotát, nem értjük, hősé még miben reménykedik.

A hívő ember reménységének hajtőereje nem csupán emberi identitása. Nem pusztán az a természetes bizalom, amellyel az élet felé fordul, és amely oly könnyen nehéz helyzetek martalékává lesz. A hívő ember reménységének alapja Isten. Annak tudata, hogy nincs magára hagyva, életére vigyáznak, hogy kezdettől fogva figyelemmel kísérik minden lépését, hogy van értelme elgondolkozni jó és rossz realitásán, hogy a teteknek súlyuk van – ez sajátos életstílust teremt az Istenben bízóknak.

Ha a reménységet úgy tekintjük, mint annak a bizalmát, hogy sorsunk – függetlenül tőlünk – jóra fordulhat, és kimondhatjuk azt, hogy minden ember életének energiáját a reménykedés adja, akkor minden embert hívőnek tarthatunk. Aki vitorlásra ül, visz magával vitorlát. Aki visz magával vitorlát, reménykedik a szélben.

A cella hamarosan újabb poklot tartogat a rab számára. Tüzek gyúlnak, melyek a köveket felforrósítják. Rádásul a falak lassú mozgással kezdenek összecszúzni. A fogoly számára egyetlen lehetőségként mutatkozik a kút. De minden halált szívesebben kívánna, mint a kút poklát. A mélység

ott tátong előtte gúnyosan, feneketlen katlan, felfoghatatlan sötétség. Kétségbeesetten kapaszkodik a kiszögellésekre. Minden erejét összeszedve menekül, de menekülése teljesen reménytelen.

Álmainkban jelenik meg olykor ez a rémület. Körbevesz a rettegés, és nincs kiút. Miért kapaszkodik még ez az ember? Miért nem hal meg, hogy véget vessen szenvedéseinek?

A vitorlás példája azért kerül újra meg újra elénk, mert a *Zsidókhöz írt levél* mondatában a reménytelenséget, a *meghátrálást* azzal a szóval fejezi ki az eredeti szöveg, amely a vitorla leengedését jelenti. „*De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.*” De mi nem engedjük le a vitorlánkat, hogy megálljunk, hanem a reménység emberei vagyunk, hogy célba érjünk.

Az olvasók sok nehéz történeten verekedtek át magukat. Nyilvános megismerési kísérleteket, fogságot álltak ki, és vagyunk elközbását viselték el. Sok ismerősük, barátjuk és rokonuk hasonló szenvedéseit voltak kénytelenek túrni. Most a levél írója, talán a *Korinthusi levélből* ismert Apollós, arra biztatja őket, hogy életük alapvető vonását, a reménységet ne hagyják elveszni, ne forduljanak ki magukból, tartsák meg jövőbe vetett bizalmukat. Ehhez azonban nem elég a természetes életenergia, amely még Edgar Allan Poe hősében is él, még a mindenkiben meglévő transzcendens bizalom is kevés. Ehhez több kell!

A VASÁRNAP IGÉJE



Aztán elérkezik az a pillanat, amikor nem lehet tovább menekülni. A forró falak nem hagynak peremet a rabnak a kút szélén. Vége minden reménynek.

„Végre nem volt már fonnyadt és vonagló testem számára több egy hüvelyknyi szilárd talajnál a börtön padlójából, ahol lábamat megvetehessem. Nem küzdöttem tovább, de lelki agóniám a kétségbeesést egyetlen hangos, hosszú és végső sikolyában talált kitörést. Éreztem, hogy megtántorodom a kútszélén – elfordítottam szememet...”

Emberi hangok diszharmonikus zaja hallott! Hangos harsonaszó, mintha sok-sok trombita hangja volna! Zordon moraj, mint ezer mennydörgés koncertje. Az izzó falak visszarándultak! Egy kinyújtott kar ragadta meg karomat, amint ajultan dőltem a mélységbe. Lasalle tábornok karja volt. A francia hadsereg benyomult Toledóba. Az inkvizíció ellen-segeinek hatalmába került!”

A szenvedők reménye a visszatérő Krisztus. Ez a visszajövetel, adventi várakozásunk nemcsak a szenvedőknek ad vigaszt, hanem életerőt, energiát, mindig új és új vitorlabontást az útra kelőknek. A keresztyéneket nem kell buzdítani reménységre, életünk alapvető, örömmünkben és bánatunkban jelen levő erőforrásunk, hogy Krisztus közel van.

■ KOCSOR TAMÁS

Mi jelent az evangélikus identitás?

Hitvallás szóban és zenében

▶ **Az evangélikusság kisebbségi egyház Magyarországon. Gyülekeze-tink többnyire római katolikus vagy református dominancia mellett – és leginkább szekuláris közegben – élnek életüket. Ilyen helyzetben kiemelten fontos, hogy tisztában legyünk azzal, mi jellemez minket: ismerjük hitvallásunkat, sajátosságainkat, különlegességeinket.**

Elengedhetetlen a pozitív önmeghatározás és az önismeret. (A „nem vagyunk katolikusok” tagadó hozzáállás többnyire ismerethiányból, bizonytalanságból táplálkozik.) Egy közösség akkor vonzó a kívülállók számára, ha a tagjai egyenként és együtt, tetteikkel és szavaikkal meggyőződést, erőt sugároznak.

Lehet a címben feltett kérdésre tudományos, teológiai választ adni. De szükséges az is, hogy – stabil teológiai alapról kiindulva – mindenki megfogalmazza személyes választát saját maga és mások számára: mi hitének középpontja, és ez hogyan nyilvánul meg gondolkodásában, napi életvezetésében. Ez az írás ilyen személyes hit-élmények összegzésével próbálkozik.

Számomra egyszerre fegyelmező és felszabadító, amit az *Ágostai hitvallás* ír:

„Mert az ige és szentségek mint eszközök által kapjuk a Szentlelket, aki hitet támaszt – ahol és amikor Istennek tetszik – azokban, akik hallják az evangéliumot: azt tudniillik, hogy Isten nem érdemeink miatt, hanem a Krisztusért igazítja meg azokat, akik hiszik, hogy Isten őket a Krisztusért kegyelmébe fogadja. Hogy a Lélek ígéretét hit által megkapjuk. (Gal 3,14)”

„A bűnbánat pedig helyes értelem-ben e két részből áll: az egyik a töre-

muk tekintve egyaránt – legértékesebb kincseink közé tartoznak.

A klasszikus német korálók 17–18. századi énekeskönyveinkben jelentek meg nagyobb számban. Hosszú időn keresztül ez volt a magyar lutheránus identitás egyik oszlopa. Így is kellene maradnia, ez viszont nem megy magától.

A mai gyermekeket, fiatalokat rengeteg különböző hatás éri, ezért segíteni kell nekik, hogy ezt a világot is minél korábban felfedezhessék. Az *Áldjad, én Ielkem* (EÉ 57), a *Discsérjűk Istent* (EÉ 52) vagy a *Mennyből jövök most hozzátok* (EÉ 150) elég élvezetes, de elég könnyű is ahhoz, hogy belépő legyen ebbe a világba, hogy megéreztesse velük, mi a *minőség*. Utána már nem jelent akadály az sem, ha egy-két nehezebb énekhez – például *Mi Atyánk, ki vagy mennyekben* (EÉ 72), *Mélységes mélyből kiáltunk* (EÉ 402) – több erőfeszítéssel kell eljutni.

A másik oszlop a 16. századi *régi magyar énekkincs*, mely irodalmi nyelvünk kialakulásának fontos tanúja. A hit kérdéseinek anyanyelven való megfogalmazása erőteljes verseket eredményezett. Ezek a kor dallamával összekapcsolódva nagy népszerűsége tettek szert, jó néhány – többé-kevésbé átdolgozott szöveggel – napjainkig fennmaradt.

Gyermekeknél érdemes a *Mondjatok dicséretet* (EÉ 276) vagy a *Mely igen jó az Úristent dicsérni* (EÉ 47) megtanításával kezdeni. A nehezebben megmáshozható sziklaszettekhez tartozik a *Ne hagyj elesnem* (EÉ 79) vagy a *Jövel, Szentlélek Úristen, Lelkünknek vigasságot* (EÉ 234).

CANTATE



A német korálók a nemzetközi evangélikussághoz kapcsolnak minket; e dallamok feldolgozásai új műfajokat hoztak létre a vokális és az orgonairódalomban, jelentős eredményekkel gazdagítva a 16–18. század zenetörténetét. A régi magyar énekek pedig a magyar reformátusokkal való közös örökségre és a népzenei kapcsolatokra irányíthatják a figyelmünket. Ezért gondolom, hogy ez az evangélikus identitás zenei alapja; van más kincsünk is, de minden egyéb műfaj csak ez után következhet.

Mai ajándékunk egy régi magyar adventi-karácsonyi ének.

„Szent Ézsaiás így ír Krisztusnak születéséről, / Hogy egy vesszőszál felnevekedik Jessze gyökeréről. // Ennek gyökerén egy virágocska, úgymond, nevelkedik, / Kin az Istennek, ő szent Atyjának lelke megnyugoszik. // Győzedelmesnek, nagy hatalmasnak, irgalmasnak vallja, / A kegyelemmel és igazsággal őt teljesen mondja. // Ezáltal lehet az Úristennel nekünk békeességünk, / Mert közbenjárónk szent Atyja előtt ő lesz majd minékünk. (...) // Győzedelmének hatalmaságát valakik meglátják, / Krisztus Jézusnak isteni vortát mindazok imádják. (...) // Az ő zászlóját felemelteti ő szent egyházában, / És szent igéjét prédikáltatja e széles világban. // Nagy vigasságunk, örvendezésünk legyen e gyermekben, / Mert üdvösségünk vagon minékünk szent születésében.” (GyLK 802,1–4.10.12–13)

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Árpási harangszó



FOTO: TOTH RENÁTA

Az idei egyházi esztendő legelső délutánján Árpás, a győmosoni kistelepülés polgárai hálaadásra gyűltek össze az 1929-ben emelt evangélikus harangláb körül. Ezen a december 2-ai vasárnapon a Mórichida-Árpási Evangélikus Egyházközség tagjainak anyagi áldozatvállalásával – a korábbi kézi harangozást felváltva – immár villamosított üzeműben szólalhatott meg a falu harangja.

Ünnepi köszöntőjében Kovács Csilla óvodavezető kiemelte, hogy az arpási evangélikusok számára a nyolcvanhárom esztendeje megkonduló harang szava a figyelmeztet-

sen és búcsúztatáson túl a hithez, templomhoz való kötődést is jelenti.

A beszédes harangszóról tett tanúbizonyságot Kovács Mihály kántor meghatódottsága is, aki a harangláb megáldása után először szólaltatta meg a harangot, és adta át évtizedeken át hűségesen végzett harangozói szolgálatát utódainak.

A gyülekezet lelkésze, Bakay Beatrix Fil 4,4–5 alapján az összegyűltek szívére helyezte a harangszó legdrágább, adventi üzenetét: „Az Úr ünnepeinken és hétköznapiinkban is közel van hozzánk szüntelen!”

■ YAKAB

Advent Kolozsvárott

Hatodik alkalommal rendezték meg az adventi vásárt advent első vasárnapján a kolozsvári evangélikus gyülekezetben. A délelőtti ünnepi istentisztelettel kezdődött, amelyen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét Ézs 55,6–11 alapján. A liturgiában Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke, valamint Tóth Zoltán esperes-helyettes, a beszterce-zselyki gyülekezet lelkésze szolgált.

Az istentisztelet zenei keretét kántorként Horvát Zoltán orgonaművész biztosította, közreműködött Kovacsinszki Jolán énekesnő és Szabó Adorján oboaművész, illetve a besztercei vegyes kar.



Az úrvacsorás istentisztelet zárásaként avatták fel Járosi Andor egykori kolozsvári lelkész

emléktábláját, amelyet Kolozsi Tibor szobrászművész készített. A „Szamos-parti Wallenberg” életét és munkásságát Horváth Anna alpolgármester méltatta. Beszédet mondott Magdó János, Magyarország kolozsvári főkonzulja is. Az erdélyi származású, evangélikus diplomata arra biztatta a népes hallgatóságot, hogy kövessék Járosi Andornak az emberség terén mutatott példáját.

Ezek után a templomudvaron megnyílt a hagyományos adventi vásár, amelyen többek között a helyi közösség vallásóráisai, cserkészrei és óvodásai, valamint a nőszövegség tagjai árusították a maguk által készített kézművestermékeket – karitatív céllal. Külön standot kaptak a zselyki egyházközségekből érkezett hívek.

A vásáron nagy sikert arattak az adventi koszorúk és a házi sütemények, amelyekhez receptkönyvet is kaptak, benne – többek között – Luther Márton kedvenc kekszének elkészítését is.

■ AM

Szabad-e bejönni Káposztásmegyerre betlehemmel?



A Déli Egyházkerület ajándékként december 2-án, advent első vasárnapján a Kalácska együttes is bekapcsolódott a káposztásmegyeri misszióba.

A Lóverseny tér 6. szám alatti közösségi házban az immár huszonöt éves, Szabad-e bejönni betlehemmel? című műsorával a Kalácska együttes sokak tudomására hozta: van hely és lehetőség arra, hogy Káposztásmegyeren is evangélikus istentiszteletet rendezzünk Jézus születésének.

A koncert előtt Solymár Péter Tamás helyileg illetékes, újpesti lelkész köszöntötte a szép számban összegyűlt közösséget.

Most már nem csupán havi kétszer a római katolikus templom kápolnájában, hanem a városrészi szívében, a Káposztásmegyeri Községi Házban is találkozhatnak a betérők az evangélikus közösség egyre bővülő kínálatú missziójával.

■ KISS TAMÁS felvétele

► Szakmai vitanapot tartottak az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteiben és iskoláiban zajló hitoktatásról. November 27-én több mint negyven lelkész és hitoktató érkezett az ország számos pontjáról.

A vitanapot Szabóné Mátrai Marianna, az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője nyitotta meg imádsággal és gondolatébresztő szavakkal.

Felelősséggel a hitoktatásért

Rozs-Nagy Szilvia, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának hittanreferense az osztály által végzett hitoktatási felmérés eredményeit ismertette, valamint beszélt az új köznevelési törvény következtében felmerülő kihívásokról is.

Az új hittantantervek tartalmát, célját és módszertani szempontjait dr. Kodácsy-Simon Eszter, a tantervet elkészítő katechetikai munkacsoport

koordinátora tekintette át. Az egyes korosztályi bontásokról Szigethy Szenteczki Katalin hitoktató, Mesterházy Balázs iskolalelkész és Réz-Nagy Zoltán lelkész beszélt minden részletre kitérve.

Az ismertetőket számos hozzászólás követte. A felszólalók hangsúlyozták, hogy fontosnak és szükségesnek tartják a változásokat, valamint jónak látják az új koncepciót,

a kitűzött célokat és a módszertani terveket. A vitanapon több kérdés is felmerült, melyek egyrészt segítettek tisztázni a tantervekben leírt egyes konkrétumokat, másrészt a tervezetek továbbgondolására készítették a tanterveken dolgozó munkacsoport tagjait.

A jó hangulatú tanácskozás Szabóné Mátrai Marianna gondolataival és imádságával zárult.

■ KSE

Ki győzött a zsinaton?

Beszélgetés Gáncs Péterrel, a Déli Egyházkerület püspökével

– Az elmúlt hétvégén befejeződött egyházunkban a hatévenként esedékes általános tisztújítás. Hogyan értékelte Püspök úr a zsinati választások eredményét? Talán lehet ezt a kérdést kicsit provokatívabban is megfogalmazni: ki vagy mi győzött a zsinati választásokon?

– Lehet így kérdezni, de nem érdemes, mert könnyen zsákutcába jutunk. Bár egyházunk választási rendje sok tekintetben hasonlít a világi, úgynevezett demokratikus választásokhoz, de ebben a kérdésben is Jézus Krisztus szava az irányadó. Ő egyértelműen figyelmeztette egymással rivalizáló, hatalomra törő tanítványait, hogy „nem így van közöttetek, hanem aki nagyvá akar lenni köztöttek, az legyen szolgáltatók” (Mk 10,43)

– Szép ez az ige, de köztudomású, hogy nálunk is volt hivatalos és nem hivatalos kampány, sőt akadtak választási alkukat sejtető, meglepő visszalépések is...

– Nem vagyok rajongó. Reálisan kell látnunk, hogy az egyház nemcsak Krisztus titokzatos teste, de egyben emberi szervezet is, így nem mentes a hatalmi ambícióktól. Emellett, sajnos, a hazai politikai élet választási „kultúrája” megfertőz minket is. De amint ezt a zsinati ülésen is elmondtam: egyházi választásokon

nem lehet a szó politikai, világi értelmében győzni vagy veszíteni! A tét ugyanis nem a hatalom megszerzése vagy megtartása, hanem az egyes szolgálati területek, feladatok újbóli elosztása.

Aki az egyházi választáson több szavazatot kap, az több szolgálatot, nagyobb feladatot nyert. Aki most kevesebb voksot gyűjtött be, és át kellett, hogy adja a helyét másnak, az felszabadult, hogy támogassa a maga helyén a további egyházépítő munkát.

– Nyílt titok, hogy különböző irányzatok feszülnek egymásnak az evangélikus egyházban. A közelmúltban a lelkészi munkaközösségek is foglalkoztak az eltérő egyházképek kérdésével: zsinati vagy episzkopális, netán kongregacionalista egyházban akarunk-e élni?

– Én leginkább Jézus Krisztus egyházában szeretnék élni és szolgálni, ahol a Mester a történet letelején, a missziói parancsban tisztázta az alapszabályt: „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön.” (Mt 28,18) Amikor erről megfeledekzünk az egyházban, akkor csak magunkat építjük, és közben romboljuk, mérgezük Krisztus élő testét.

Ugyanakkor az természetes, hogy Urunk különböző kegyességű, vérmérsékletű embereket hívott el és hív el ma is a szolgálatába, akiket soha

nem akart uniformizálni. A teológiai sokszínűség, az egymás értékei felé nyitott dialógus gazdagítja az egyházat. Ez sokat segíthet abban, hogy mindenféle emberhez utat találjunk az evangéliummal, s így tölthessük be az egyház küldetését, a missziói parancsot.

– A párbeszédkésztség mintha nem tartozna egyházunk erősségei közé...

– Sajnos ezen a területen is tükröződik az egyházban a körülöttünk lévő világ nyomorúságos megosztottsága. Ahogy a politikában, úgy az egyházban is tanulnunk kell még a kulturált dialógust. Ennek hiányában hamar összeállnak az egymásban ellenséget sejtő „szekértáborok”, amelyek nem meggyőzni, hanem legyőzni akarják a másikat.

Nem vigasz, de ez a probléma is egyidős a kereszténységgel. Már Pál apostol küzd a korinthusi gyülekezetben dülő viszálykodással, amelyet lelki kiskorúságként diagnosztizál. Szavai ma is kijózanítóak és gyógyítóak, csak a nevetek kell aktualizálni: „Ha az egyik ezt mondja: »Én Pálé vagyok«, a másik pedig azt: »Én Apollóé«, nem emberi módon beszéltek-e? Hát ki az az Apolló, és ki az a Pál? Szolgál csak, akik által hívóvé lettek; mégpedig ki ki úgy szolgál, ahogy megadta neki az Úr. Én ültetem, Apolló öntötte, de a növekedést

az Isten adta. Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja. Aki ültet, és aki öntöz: egyek, és mindegyik majd a maga jutalmát kapja fáradozásához méltóan. Mert mi Isten munkatársai vagyunk...” (1Kor 3,4–9)

– Meglehetősen hétköznapira sikeredett a hat évre megválasztott munkatársi gárda szolgálatba állítása a fásori templomban. Egy kis gyülekezet presbitériumának indulása is nagyobb ünnepi körítést szokott kapni, mint amilyen most a Magyarországi Evangélikus Egyház és a zsinati elnökségének és tisztségviselőinek beiktatását övezte...

– Külsőségeiben valóban „visszafogott” volt az istentisztelet, amelyen szinte csak a zsinati tagok voltak jelen, sajnos még ők sem teljes számban... Mindezt talán részben magyarázza az a tény, hogy a régi vezetőknek már, az újnak még nem volt ideje az ünnepélyesebb előkészítésre, hiszen egyházi törvényünk előírja, hogy az új országos vezetést beiktatásának november 30-ig meg kell történnie. Ehhez képest még így is csúsztunk tizenegy órát, de bízom a „bűnbocsánatban”...

Ugyanakkor meggyőződésem, hogy tartalmas minden a helyén volt. Érdemes megnézni a „startfóót”! Az eskütételnél félkörben állunk

ÉGTÁJOLÓ



a gyönyörű Benczúr-oltárkép előtt, a betlehemi Gyermekek jászolbölcsőjénél, mint a napkeleti bölcsek remélt kései utódai. Ugyancsak „méltó és igazságos” volt, hogy az oltár előtt egy igazi mai bölcse, Reuss András, az egyház tudományának, a teológiának a professzora iktatott be minket a szolgálatba. Ezt követően térdelhetünk az úrvacsorai oltárhoz, ahonnan az élet kenyerének és italának áldásával indulhattunk a saját erónkon felül való útra.

Kell-e ennél több, hogy közös küldetésünket betölthessük? Igen, kell! Az egyház népének hordozó imádsága, amelyet ezúton is kérünk, és köszönünk előre is.

■ EÉ



Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Börtönkáporna a Gyorskocsi utcában

▶ A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet II. számú, Gyorskocsi utcai objektumában november 27-én történtek át a kápolna terveit *Benczúr László* Ybl-díjas építész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének korábbi felügyelője készítette. A kivitelezési munkákat a reintegráció jegyében a padlótól a plafonig fogvatartottak végezték, akiket – többek között – *Vári Krisztina Ágnes* evangélikus történelmes lelkigondoz.

A hazai büntetés-végrehajtási intézetekben 2000 óta teljesítenek újra szolgáltatást lelkészek. A történelmesek szolgálatai teret a történelmi világra; feladatuk speciális: a perifériás élethelyzetben lévő vallásgyakorlásának biztosítása, tekintettel a sokféle egyházi, vallási háttérrel rendelkező emberre.

Az előzetes letartóztatásban lévő fogvatartottak lelkigondozása különösen nehéz feladat, hiszen a letartóztatási sokk, valamint számos bizonytalansági tényező nehezíti mindennapi életüket. A lelkészeknek ezért nemcsak empatikusan, de a szabályok ismeretében igen körültekintően kell végezniük a munkájukat.

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet Magyarország egyik legna-

gyobb története, az intézet három épületében elhelyezett fogvatartottak létszáma összesen ezernyolcszáz. A fogvatartottak lelki gondozását öt történelmes végzi.

A Gyorskocsi utcai objektumban közel kétszáz nő tartanak fogva, akik a férfiaknál nehezebben viselik, hogy könnyen elveszíthetik családtagjaikat, gyermekeik távol kerülnek tőlük. A történelmesek csendjében azonban mindenki egy kis lelki békére, nyugalomra lelhet.

Ezért létesült Benczúr László terve alapján a fogvatartottak kivételében kápolna, ahol Vári Krisztina Ágnes evangélikus történelmes lelkigondoz.

▶ Forrás: Evangelikus.hu

Bibliaverseny fogvatartottaknak

Idén is advent első vasárnapjának délutánján kezdődött meg a fogvatartottak számára kiírt, már-már hagyományosnak tekinthető országos bibliaverseny. A Történelmesek Magyarországi Szervezete rendezésében és a történelmesek hathatós és áldozatos munkájának köszönhetően december 2-án 1114 fogvatartott kezdte meg a feladatok kitöltését az ország huszonegy történelmében.

A történelmesek döntése alapján 2012-ben két könyvből kellett a versenyzőknek készülniük: az 51-75. zsolnárból, illetve a Márk írása szerinti evangéliumból másfél óra alatt kellett

a húsz-húsz kérdésre a megfelelő választ megjelölni.

Csótó András vezérőrnagynak, a büntetés-végrehajtás megbízott országos parancsnokának engedélye alapján komoly téje is volt a vetélkedőnek: intézetként az első öt helyezett parancsnoki hatáskörben jutalomban részesül, mely lehet akár pluszbeszélő, pluszcsomag, akár dicséret vagy figyelem eltolése.

A bibliaverseny szervezői bíznak abban, hogy a felkészülés időszaka alatt a fogvatartottak saját életükkel kapcsolatosan is választ, iránymutatást, erőt és biztatást találtak a Bibliában.

■ R. G.

Ökumenikus egyházvezetői találkozó

▶ A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Titkárságának budapesti székházában ültek tárgyalóasztalhoz a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia állandó tanácsának tagjai, valamint a református és evangélikus egyház püspökei november 27-én, kedden. Az advent első vasárnapját megelőző, idei harmadik találkozót közös imádsággal kezdték az egyházi vezetők.

A találkozót testvéri hangulatban folyt, a résztvevők megosztották egymással az ökumenikus együttműködéssel kapcsolatos örömteli tapasztalataikat, de a nehézségekről sem hallgattak. A kapcsolatok további mélyítése érdekében megerősítették a rendszeres, nyílt párbeszéd folytatásának szükségességét.

A tanácskozáson egybehangzóan mellett az egyházak által ellátott közfeladatok finanszírozásával kapcsolatos kilátások bizonytalanságáról is szó esett. A bizonytalanságok csak az állami közfeladat-ellátás finanszírozási rendszerének kialakítása után számolhatóak fel, ehhez további tárgyalásokra van szükség az állam és az egyházak között. Általános alapelv-

ként az egyházi vezetők megerősítették, hogy a közfeladat-ellátásban az egyenlő finanszírozás elvét kell szem előtt tartani, és a tárgyalások során is ezt kívánják képviselni.

A kötelezően választható hit- és erkölcsoktatás felmenő rendszerű bevezetésével kapcsolatos, még nyitott kérdések megoldásához is további egyeztetésekre lesz szükség.

A vasárnap kezdődő adventi időszakra elöretekintve az egyházi vezetők emlékeztettek, hogy a gond, reménytelenség és hiú remény világában van jövő: az eljövendő Jézus Krisztus.

A három egyház püspökeinek következő találkozására 2013 tavaszán kerül majd sor.

▶ Forrás: Evangelikus.hu

Joulupukkitól vették át az ajándékot a veszprémi ovisok

A Veszprémi Magyar-Finn Egyesület meghívására idén tizedik alkalommal érkezett Veszprémbe *Joulupukki*. A lappföldi *Mikulás* december 1-jén, szombaton délelőtt az Örömhír Evangélikus Keresztény Óvodában vendégeskedett, ahol a gyerekek dalkalakkal, versekkel fogadták – az ovi történetében immár második alkalommal.

Az óvoda tavaly ősszel egy csoporttal kezdte meg működését, idén szeptemberben újjáalakult. A Napsugár és a Margáréta csoportba járó gyermekek nagy izgalommal, örömmel, lelkesen várták a Mikulást, aki néhány szavas lappföldi üdvözléssel köszöntötte őket. Mesélt arról, hogy Veszprém és Rovaniemi, ahol ő, a Mikulás lakik, testvérvárosok. Csakúgy, mint tavaly, idén is név szerint szólította magához az óvodáso-

kat, átadta nekik az ajándékokat: édességet és játékokat. Közös fotó is készült.

Joulupukki elmondta: nagyon sok rendezvényen vesz részt, ahol több

száz, több ezer gyermek várja őt, de az ilyen kis közösségekben való találkozások, bensőséges ünnepek különösen kedvesek számára.

■ B. E.



Joulupukki az evangélikus óvodába járó gyermekek között

Adventnyitás énekhanggal

▶ Tudják vajon az olvasók, hogy honnan származik a fiatalok által oly kedvelt kifejezés: „tök jó”? Én is csak most tudtam meg: a „tökéletesen jó” rövidítése. December első hétvégéjén a Vas megyei nádasdiak és őrimagyarósdiai gyarkorta hallgatták ezt a kifejezést kicsendülve az élénk beszélgetésekből. Nem véletlenül, hiszen fiatal lányok csapata látogatott advent első vasárnapján a két gyülekezetbe.

A meghívás eredetileg Nádásdról érkezett, de a szomszéd magyarósdiaiak is készséggel vállalták a *Boyzless Voice* tagjainak elszállását a parókia udvarában közelmúltban felújított Életfa evangélikus ifjúsági táborukban. Az adventi látogatás így két gyülekezet közösségét is érintette.

Szombat este jótékonysági koncert keretében Nádásdon, a vasárnapi istentiszteleten pedig Órimagyarósdon szolgált muzsikáikkal a 2009-ben alakult női kamararénekegyüttes tagjai. A hét *boyzless*, vagyis „fiútlán” lány mellett mindkét alkalommal fellépett egy fiatalember is, Zoltán, akinek azonban szigorúan csak a gitárkíséret jutott feladatul.

E sorok íróját pedig arra kérték meg, hogy a két napban az igehirdetések szolgálatát végezze. Kicsit agógtam, vajon szívesen fogadják-e az együttes korántsem hagyományos zenei stílusát az őrségi falvak zártabbnak gondolt világában, s vajon a – főként fővárosi – ifjak laza diákbeszéd-e nem vált-e ki ellenérzést a gyüle-

kezetek idősebb tagjaiból. A félelmek azonban alaptalanok bizonyultak. Ez az adventi találkozás tényleg „tök jóra” sikeredett.

A *Boyzless Voice* énekmozgalmait ünneplőbe öltöztették hallgatóságuk szívét. S bár erre az őrségi útra most inkább az együttes fiatalabb tagjainak volt módjuk eljőni, érződött a kórus képzettsége, összességében a nádasdiak és magyarósdiaiak tapsa és nyitottsága megerősítést jelentett a lányok további szolgálataikhoz. A vendégszereteten túl az együttes tagjai megtapasztalhatták a két falu közösségében az összetartozás erejét egyre inkább elidegenedő világában. Egyikük szövege így tette: „Milyen jó, hogy itt még őrzik

hogy gyűjtés indult egy kisagy nélküli született, két éves kisfiú életminőségét javító operáció támogatására, ők is csatlakoztak. A *Boyzless Voice* koncertje így vált jótékonysági alkalmá, amely azon túl, hogy Krisztus jövetelének öröme emlékeztetett, adakozásra is indította a hallgatóságot. Az est bevétele a Horváth Botond-kánál végzendő összejtűntetés költségeihez járult hozzá.

Ebből az első adventi hétvégéből reménység szerint mégsem csupán a helyiek szeretete, a tökéletes szervezés, a jó hangulatú koncertek, közös éneklések emléke marad meg, hanem az, amiről maga az advent üzen: ebbe a bűn által megromlott, tökéletlen világba belépett a tökéletes szeretet.



az értékeket, odafigyelnek egymásra az emberek?”

Nádásdon a zsúfolásig megtelt templomba nemcsak evangélikusok jöttek el, hanem a többi felekezet tagjai is. Még a művelődési házban tartott rendszeres szombati néptáncpróbát is később kezdtek, hogy a falu közössége együtt osztozhasson a fiatalok adta koncert élményében.

Amikor hetekkel előtte olvasták a *Vas Népében*, a megyei napilapban,

Isten jön közénk Krisztusban újra, hogy életünk vele teljes lehessen. Karácsony nem nosztalgiaünnep, nem kétezer évvel ezelőtti emlék, hanem ma is megragadható valóság. Ezt az üzenetet kívánták továbbadni énekmozgalmukkal a *Boyzless Voice* tagjai Nádásdon és Órimagyarósdon, és ezért hívogattak így adventben: „Menjünk együtt az Úr elé, / Magasztaljuk az ő nevét!”

■ B. PINTÉR MÁRTA

HIRDETÉS

Pályázati kiírás

A FÉBE Evangélikus Diakonisszaegyesület a kizárólagos tulajdonában lévő FÉBE Szociális és Rehabilitációs Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság (FÉBE Kft.) ügyvezetői állásának betöltésére pályázatot ír ki. A FÉBE Kft. a 2081 Piliscsaba, József Attila u. 7-9. szám alatt működő, mintegy százötven főt, benne kilencvenhat megváltozott munkaképességű dolgozót foglalkoztató cég.

A pályázati kiírás teljes szövege a www.evangelikus.hu honlapon olvasható. Benyújtási határidő: 2012. december 15.

HIRDETÉS

Adventi jótékonysági koncert

A nehéz sorsú erzsébetvárosi és moldvai csángó magyar gyermekekért december 8-án, szombaton 17 órakor a budapest-fásori evangélikus templomban (Budapest VII. ker., Városligeti fasor 17.) adventi jótékonysági koncertet rendezünk.

Közreműködnek: *Kunsági Júlia* koncerténekesnő (Németország); a budapesti *Kodály Zoltán férfitársulat*; a nagy: *Pálkás Péter*; *Papp Gyula* zongoraművész.

Fővédnökök: *Gáncs Péter* elnök-püspök, aki igehirdetéssel is szolgál, valamint *Spányi Antal* római katolikus megyés püspök. A Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend támogató jelenlétével.

A belépés díjtalan. Adományokat a Hetedhét Gyermekjóléti Központ és a Keresztyszülők a Moldvai Csángó Magyarokért Egyesület javára köszönettel gyűjtünk.

Bach-kantáta a Józsefvárosban

A budapest-ferencvárosi és a józsefvárosi gyülekezet közös istentisztelettel ünnepelte advent első vasárnapját. A *Ferencvárosi Kántorátus* és *Collegium Musicum Bach Schwingt freudig euch empor* (BWV 36) kantátáját szólaltatta meg *Muntag Lőrinc* vezényletével. A megszólaltatott kantáta a vasárnap ógyházi evangéliumát, a jeruzsálemi bevonulás perikópáját dolgozza fel szövegében.

A zeneműben két adventi korál, a *Jöjj, népek Megváltója* és a *Szép, fényes hajnalcsillagom* kezdetű ének is felcsendült. Az istentisztelet kezdő- és főénekeivel a gyülekezet is kapcsolódhatott a bachi zenemű tételeihez.

Koczor Tamás, a ferencvárosi gyülekezet lelkésze a vasárnap kijelölt textusa – Pál apostol areopagoszi beszéde (ApCsel 17,22–33) – alapján hirdette az igét. Arról beszélt, hogy a keresztyénység a vallások kopernikuszi fordulataként valami egészen újat, egészen ismeretlent hozott. Is-

ten nem a szokványos értelemben áll kapcsolatban az emberrel, nem az ál-

után szeretetvendégségen maradtak együtt. A következő közös Bach-



dozat révén adja jóindulatát – hanem az, aki áldozatot hoz értünk.

A liturgiát e sorok írója, a józsefvárosi gyülekezet lelkésze vezette. A két közösség tagjai az istentisztelet

kantátás istentiszteleten, virágvasárnapon a ferencvárosi gyülekezet látja majd vendégül a józsefvárosi evangélikusokat.

■ ROMÁNNÉ BOLBA MÁRTA

Új élet. „Mindenekelőtt szabadnak és függetlennek kell éreznem magam. Hinnem kell és szeretnem” – *Tarkovszkij* kései sorai adnak biztatást ma este. A művész nagybetegen is tervez, új alkotásokra gondol. A *halál* szót nem írja le, nem is említi. Meg akar szabadulni ettől a kisszerű világtól, és valami mást akar kezdeni.

Több mint harminc éve történt mindez. Mit szólna, ha ma látná az elaljasult világot, a lávaként ömlő gyűlöletet? Meglepve olvasom életrajzát; még itt lehetne, és fogadhatná a jókívánásokat. Ha élne, most lenne nyolcvanéves. De hát huszonhat éve halott, őt is elfeledték, alig hallani róla. Pedig *Andrej Rubljov* című eposza a filmművészet egyik legnagyobb alkotása.

Jegyzetlapok

Einstein-idézet. Kopott, régi könyv, sok megjelöléssel. Belelapozok: „Minnél több felfedezést tesz a tudomány az anyagi világban, annál inkább olyan következtetésekre jutunk, amelyeket csak hittel lehet megoldani.” Látom magam előtt a lobogó, ezüsthajjú férfit, pipál, és elégedetten bólogat.

Öregségére bölcs lesz az ember, amit fiatalon megmosolygott, most a legfontosabbnak érzi. Régi igazság: egyik tudós sem válik rosszabbá, ha istenes ember.

Lottózó. A piac bejárata mellett megszépült az üzlet. A falon új óra, fölirat: az itt vásárolt szelvényvel nyerték az el-

múlt évben a több milliárd forintot. A modern székek fémváza hosszú, ezért a legtöbb ember megbotlik bennük.

Különös alakok térnek be péntek délután: vörös, festett hajú nő, férfi nagy szatyrokkal, tolokocsis fiatalember... A többiek sietnek, megnéznék egy-egy kaparós sorsjegyet, és már rohannak is tovább, de a négy törzsvendég befészkelte magát. Mogyorót ropogtatnak, csicseregnek az eladóval. „Lehet szerencseszámokat kérni” – kiáltja rekedt hangon. Azután újságot osztogat, odaszól az elköszönőnek: „Már a harmadik tollat lopja, drágám.” A sarokban, a kályha mellett a kancsal szemű öreg kajánul figyel a reszketve nyerni akaró áldozatokat, akik ezredszer is betérnek egy korty reménységre.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Magyar tanúságtétel

Rózsás János emlékére

Az utolsó találkozásunkat idézem föl, fáradt, de mindig reménytől sugárzó arcát. Nagykanizsán, az udvarcsendjében megbúvó kis szobában beszélgettünk a nehéz mindennapokról, rabságáról, *Salamovról*, aki a rettegett Kolimán töltötte büntetésének jó részét... Panaszkodott fájó térdeire, az orosz tél alaposan megostorozta. Csendesen sóhajtott, ahogyan egész életében, mert magával nem törődött hosszú megpróbáltatása idején; társával igen: segíteni rajtuk, kérvényezni sorsuk jobbra fordulását.

Az 1926-ban született *Rózsás János* tizennyolc éves levelet volt, mikor szovjet fogságba került, a haditörvényszék tízévi szabadságvesztésre ítélte. Néhány nap után kiszállították a Szovjetunióba. Ott kezdődött véget nem érő kálváriája a büntetőtáborokban: Ukrajnában, az Észak-Urálban, majd Kazahsztán északi vidékeiben.

A testi-lelki szenvedések öröklő malmában legtöbbször föladták – ő nem. Az orosz nyelvet tanulta, figyelte embertársait, szörnyű betegségeket küzdött le (*Duszja* nővér áldozatvállalásával). A légerek poklában a legnagyobb menedék rabtársa, *Szolzenyicin* volt, a később Nobel-díjjal kitüntetett író, aki az orosz irodalom klasszikusait adta kezébe, a darabka kenyér mellé...

A nagy író *A Gulag szigetvilág* harmadik kötetében így rajzolta meg a fiatalembert: „Halk, elfogódott hangon beszél, az orosz kifejezésekkel

bajlódik. Kiderül, hogy magyar, és Rózsás János a neve... Mindig ébren szemlélődik, odafigyel a beszélgetésekre, mindent meg akar érteni. És mi az, amit meg akar érteni? Minket, oroszokat! Kilenc esztendő volt a lágereinkben, Oroszországot csupán



a börtönvagon ablakából, kis képeslapokról láthatta meg. És mégis – megszerette. Odaült hozzám a priccse, óvatosan csak a lezzélére, mintha a fűrészpórral tömött szalmazsákomat be lehetett volna piszkítani, és megnyomva a formáját megváltoztatni. Azután bensőségesen csendes hangon megszólalt: »Kinek mondhatnám el az én titkos ábrándjaimat?« És soha semmiért nem panaszkodott.”

Rózsás a sokévi megpróbáltatás után hazatérhetett Magyarországra. Alig telt el néhány hét, máris hozzáfogott rabsága megírásához. A *Keserű ifjúság – Éltető reménység* a szibériai kényszermunkatáborokban eltöltött esztendő naplószzerű feldolgozása. Szívszorító olvasmány, meggyőző erejű dokumentum.

Szerény és magabiztos, gyűlölködés nélküli férfi vetette papírra a hatszáz oldal. Bátor és higgadt, színesen mesélő ember. „Megjelenítő ereje – írta *Alexa Károly* irodalomtörténész – a maga egyszerűségében egészen kivételesnek mutatkozik.” Nem ideologizál, teljes személyiségével részt vesz a történet pontos elmondásában.

Rózsás János mélyen hívő ember volt, de hite nem hangoskodó, mellődöngető; egyszerű, mindennapos kérése volt: Isten segítse hazatérését. És szerencsés megmaradását nyolcvanhatodik évében is a Gondviselőnek tulajdonította.

Hazatérésével véget ért pokoljárása; családot alapított, s mindvégig abban a házban élt, ahol gyermekéveit töltötte. Hosszú kutatás után megírta a *Gulag lexikont* (2000), a *Leventesorsot* (2005), megjelentek válogatott írásai (2008). Értékes munkája méltó emléket állított sokat szenvedett sorstársainak.

Egy tiszta jellem, igaz ember távozott közülünk november 2-án.

■ – FENYVESI –

A LUTHER KIADÓ ÚJ KÖNYVE

Imádkozó gyermekek

Gondolatok

Az imádkozás ábécéje című kötet apropóján

Ki imádkozik ma a gyerekekkel? Erre a rövid és lényegre törő kérdésre keresgetem mostanában a választ. Régebben hamar megadtuk volna. Segített volna, hogy a többgenerációs családi és gyülekezeti együttélésben a szerepek elosztódtak, és mindenki sejtette, melyik életkorban milyen feladat az övé. Idő és érzés is volt bőséggel arra, hogy a legkisebbek megkapják azt a lelki táplálékot, amely a felnőttkorra kifejlődő rendszeres imádkozó élet nélkülözhetetlen alapja.

Manapság azt érezzük, hogy ez már nincs így. A megszokott frázisokon – „nincs idő, és nagy a rohanás”; „senki sem ér rá” – túlléphetünk, mert az igazi ok egészen másutt található. Kevesebb energiát szánunk személyes kapcsolatainkra. Ritkábban gondolunk arra, hogy amit mi átadhatunk az utánunk következő generációknak, azt helyettünk nem

A legritkábban a gyermekek hibáznak az imádságban úgy, hogy egyfajta vágyteljesítő automatának néznék Istent, és ilyen módon sorjáznának a kérdések. Az igazság és a legégetőbb kívánság kap szavakat a leggyorsabban. Spontán módon és bizalommal. Fel nőttek számára nagy tanulság az a tömörség és direkt fogalmazás, amely a gyermekimádságokra jellemző.

Egyszerűen ráéreznek a gyerekek erre a különleges kapcsolatra. Félelemben és bizonytalanságban ugyanolyan intenzíven, mint örömben és jó napokban. A gyermekek számára a bizalmas tegeződő viszony mint az imádkozás alapformája teljesen magától értődik. Aki olyan közel van, és olyan barátságos, mint az Isten, azal nem is lehet másképpen beszélgetésbe elegyedni, csak így.

Nagy öröm és sok felfedezés volt számomra *Az imádkozás ábécéje* cí-



mű könyv szerkesztése. Rábredni a legbonyolultabb teológiai kérdés egyszerűbb megfogalmazására. Az ember és az állatvilág híhetetlen közelségének gyermeki megközelítését megcsodálni sem volt átlagos, mindennapi élmény.

Gyermekek által megfogalmazott vagy felnőttek tollából gyermekeknek szánt imádságokat adunk át most e kötetben azoknak, akik szívesen szánnak több időt a közös imádkozásra a legfiatalabb nemzedékkel.

Nehéz lenne megmondani, hány éveseknek szól ez a kiadvány. Talán az óvoda vége és az alsó tagozat évei a mérvadóak. Mégis inkább az a jó válasz erre, hogy ez az imádságkönyv akkor éri el a célját, ha felnőttek és gyerekek egymást őszintén megtalálják, és együtt lapozzák fel. Az sem utolsó szempont, hogy tanítsuk imádkozni a gyermekeket, de legalább ennyire fontos, hogy engedjük imádkozni és beszélgetni Istennel őket, és akkor sok áldás éri a mi életünket is.

■ SZABÓ LAJOS

Az imádkozás ábécéje. Szerkesztette Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2012. Ára 990 forint. A Luther Kiadó adventi könyvvására keretében december 22-ig a kiadónál megrendelve vagy megvásárolva kedvezményes ára 891 forint.

ORDASS- ÉS PRÓRAY-DÍJ

► Egyházunk országos presbitériuma 2008-ban két díjat alapított. A kiírás szerint az Ordass Lajos-díj annak a felszentelt (aktív vagy nyugalomba vonult), feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi lelkésznek adható, aki a magyar evangélikusságért kiemelkedően sokat tett. A Prónay Sándor-díjat azok a magyar és külföldi világi személyek kaphatják, akik kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással állnak a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. Mindkét elismerés egy alkalommal egy-egy személynek ítélhető oda. Az idei esztendőben az Ordass-díjat *D. Takácsné Kovácsházi Zelma* nyugalmazott lelkész, a Prónay-díjat pedig *Benczúr László* építész, az Északi Evangélikus Egyházkerület korábbi – ma tiszteletbeli – felügyelője vehette át az új zsinat első ülészakájának ünnepélyes nyitó istentiszteletén, november 30-án a budapest-fasori evangélikus templomban *Gánics Péter* elnök-püspöktől és *Pröhle Gergely* országos felügyelőtől. Az alábbiakban közöljük *Kézdy Edit* Deák téri gimnáziumigazgató és *dr. Fabiny Tamás* püspök laudációját, valamint – szerkesztett formában – a díjazottaknak a kitüntetés átvétele után elhangzott rövid beszédét.

Kézdy Edit laudációja D. Takácsné Kovácsházi Zelma tiszteletére

D. Takácsné Kovácsházi Zelma 1930-ban született. 1948-tól '53-ig végezte teológiai tanulmányait Sopronban, majd Budapesten. Mint női hallgatót diplomázás után nem szentelték lelkésszé. 1955-től az északi és déli kerületi püspöki hivatalokban kapott tisztviselői munkát. 1959-től a Deák téri gyülekezetben dolgozott lelkészi munkatársként, ahol *dr. Keken András* vezetésével rendszeres közös olvasással, teológiai vitákkal készültek a szolgálatokra.

Zelma néni gyermekbibliakörébe az egész városból vitték a szülők a gyerekeket. Felnövekvő tanítványaiból „munkatársi” kört nevelt. Ifjúsági óráit rengeteg egyetemista látogatta, az egyház pereméről érkezők is. Vallotta, hogy a teológia nem a lelkészek belügye, tanította, állandó olvasásra, gondolkodásra, párbeszédre készítette a laikusokat is.

Nem ismert tabukérdést. A teológiai irodalmon kívül regényeket, drámákat, szociológiai, pszichológiai tanulmányokat dolgozott fel a fiatalokkal. Prédikációiban személyes, hiteles hangot ütött meg, és mindenkor azt kereste, hogyan adhat választ a Biblia a mai emberek létkérdéseire.

1982-ben avatta lelkésszé *Káldy Zoltán* püspök.

1990-től, a Deák térről való nyugdíjba vonulásától az Evangélikus Teológiai Akadémián tanított 20. századi teológiatörténetet, valamint hitoktatás-gyakorlatot. 2001-ben avatták az akkor már Evangélikus Hittudományi Egyetem nevet viselő intézmény díszdoktorává.

Hallgatóival számos 20. századi teológus munkásságát ismertette meg. *Bultmann, Tillich, Kierkegaard, Stauffer, Sölle, Theissen* írásaihoz vezette be teológus és laikus tanítványait. Sok tanulmányt saját maga fordított le számukra. Szervezőmunkát is végzett. Szívesen művelte, műveli a teológiát, és az őt foglalkoztató kérdésekbe beavatta mindenkor tanítványait. Bátor, őszinte, kritikus, aktuális teológusi látásmódot közvetített számukra, amelyen keresztül mindig izgalmas, életközelű, nyitott és progresszív tudomány maradhat a teológia.

Lelkészek, hitoktatók és nem lelkész értelmiségiek a mai napig felkeresik otthonában, ha tanítási, prédikációs tanácsokra, olvasnivalóra vagy „csupán” tartalmas beszélgetésre vágytak.



Mindannyiunk nagy öröme, hogy miután élete során sokszor került hátrányba az egyházban azért, mert nőnek született, a *Reformáció és nők* évében első női lelkészként Zelma néni részesül az Ordass Lajos-díjban.

Annyit mondhatok: nagyon meg vagyok hatva. Az értesítéskor is így éreztem, a díj maga is meg hat, az előbb hallott laudáció is meghatott.

Ordass Lajost gyerekkorom, tizenhárom éves korom óta ismerem. Mondhatom, hogy ez inkább személyes és szubjektív kapcsolat volt, és számomra ő igazi lelkész volt. Az ember gyerekként a konfirmáció oktatáson találkozott először parókus lelkésszel – addig a hitoktatók tartották az alkalmakat.

Én nagyon sokat kaptam *Ordass Lajostól*: a teológia iránti érdeklődést és a bibliatörténeti, kritikai közeledést tőle tanultam konfirmáció órák és az istentiszteleteken. Soha nem volt problémám a bibliakritikával, mert az ő szavai tizenhárom-tizennégy éves koromban úgy mutatták be, úgy éreztették velem a Biblia keletkezését, ahogy azt én tanulmányaimban megerősödve azóta is látam. És ezért soha nem gondoltam, hogy a Biblia valahogy csak úgy leszállt a mennyből, hanem ahogy ő érzékeltette: gyülekezetben, közösségben keletkezett, és sok esetlegesség van benne.

Egy esti prédikációban mondott erre egy példát. Az *Apostolok cselekedeteiből* Pál szavait vette elő, aki Jézust idézte a „jobb adni, mint kapni” gondolattal. Felhívta a figyelmet, hogy ez egy olyan *logion*, olyan mondat, amely nincs benne az evangéliumokban. És ki tudja, még hány olyan mondata volt Jézusnak, amely „menet közben” valamiképpen elhullott! Ez a példa ténylegesen megmutatta számomra a Biblia születését.

Még egyet hadd mondjak. Abban az időben, amikor a teológiára készültem – ahogy *Kézdy Edit* az előbb a laudációban elmondta –, nem nagyon szerették ott a lányokat. Sőt az akkori dékán úgy határozott, hogy egyetlent sem vesz fel. Az édesanyám sem akarta, hogy a teológiára menjek. Azzal akart visszatartani, hogy kijelentette, nem ad hozzá pénzt, éljek meg Sopronban, ahogy tudok. Elmentem *Ordass Lajoshoz*, aki azt mondta: „Nyugodtan jelentkezél, iratkozz be, majd én gondoskodom ösztöndíjról!” 1948 nyara volt!

Azóta gondolkodtam arról, vajon ő akkor tudta-e, hogy mire én az évnnyitóra mennék, addigra már nem ugyanaz lesz az ő számára a helyzet. De az tény, hogy egyértelműen mellém állt, és egy pillanatig nem beszélt arról, hogy egy ilyen nehéz helyzetben éppen egy nőnek nem kellene a teológiára mennie, hanem egyértelműen azt mondta, hogy „remélem, áldás lesz az egyházunk számára”.

Szeretnék az lenni, az maradni, és köszönök szépen mindent.

Fabiny Tamás laudációja Benczúr László tiszteletére

Benczúr László templomépítési munkássága és a Magyarországi Evangélikus Egyház érdekében végzett sok évtizedes hűsége tevékenysége ismert a jelenlétük előtt.

A kitüntetett 1943. szeptember 6-án született Budapesten. Édesapjától, a kitűnő teológustól és nagyszerűen szervező lelképásztortól nemcsak nevét és későbbi hóféhér haját örökölte, hanem annak mély emberségét és szelidességét is. 1967-ben szerzett diplomát az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Építésmérnöki Karán. Építész tervezői munkája mellett tagja a Magyar Építész Szövetségének, megválasztották a Budapesti Építéskamara elnökségi tagjának, több éven keresztül oktatott az Ybl Miklós-főiskola tervezési tanszékén, részt vett a főiskolát végzők posztgraduális képzésében és tervpályázatok zsűrijében.

Munkái között szerepelnek autószaloknok, irodaházak, ipari épületek, színház- és kiállítási termek. Szakmai kvalitásairól számos világi kitüntetés tanúskodik: Ybl-díj (1989) • Budapest Főváros Építészeti Nívódíj (2001) • Figyelő Építészeti Díj (2001) • Csonka Pál-émlékérem (2002) • Építőipari Nívódíj (2002) • FIABCI-díj (2002) • Europa Nostra Díj (2003).

Szakmai elhivatásának és egyházunk iránti elkötelezettségének gyűjtőpontjában egyházi építészete áll, melynek jelentősebb állomásai a következők:

Evangélikus missziói otthon – Balatonszárszó • Evangélikus püspöki hivatal – Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor • Református–evangélikus templom – Budapest, Németvölgyi út • Evangélikus templom – Zomba • Evangélikus templom – Kemenespálfa • Evangélikus templom – Balatonfüred • Evangélikus templomegyüttes – Budapest, Kék Golyó u. • Evangélikus templom – Szarvaskend • Evangélikus templom – Encs • Nyugdíjas evangélikus lelkészek otthona – Budapest, Húsvölgyi út • Ökumenikus központ – Budapest, Lágymányos.

Egyházkerületi felügyelőként – amely tisztséget két cikluson keresztül töltötte be –, valamint egyházunk építés- és ingatlanügyi bizottságának tagjaként ezeken kívül is sokat tett épített örökségünk megőrzéséért és gyarapításáért.

Szakmai tevékenysége mellett mindig szívügyének tekintette az egyház lelki épülését. Alázatára jellemző, hogy miután életkora miatt újabb országos vezetői ciklust már nem vállalhatott (ugyanakkor az egyházkerület közgyűlése közfelkiáltással tiszteletbeli felügyelőnek választotta), a kis budakeszi leánygyülekezetben vállalta el a gondnoki tisztséget.

Közös gyülekezeti látogatásaink során híressé vált egy gesztusáról. Alaposan átgondolt köszöntő szavai végén felmutatott egy kis *Újszövetséget*, e szavak kíséretében: „Ezt az *Újszövetséget* 65-66...

69 évvel ezelőtt kaptam, amikor megszülettem, édesapám legkedvesebb teológiai professzorától, *Járosi Andortól* Kolozsváron.” Majd egy – tudatos keresés nyomán kiválasztott – bibliai igét olvasott fel. Ezt teszem én is, jól lehet ama *Újszövetség* felmutatása nélkül.



kül: „*Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent.*” (Mt 5,8)

Kedves testvérek! Elnökségemmel, *dr. Fábi Györggyel* és egyházunk egészével együtt úgy gondolom, hogy a 2012. évi Prónay Sándor-díj méltó kezébe kerül.

Megilletődve állok itt, ebben a templomban ez előtt az oltárkép előtt, amelyet *Benczúr Gyula* festett. Nagyon meglepődtem, amikor meghallottam a hírt, hogy az idén én kapom a Prónay Sándor-díjat, és így a soproni líceum, a *Kalácska* együttes, *dr. Bolteratzky Lóránd* és *Polgár Rózsa* után az én nevem kerülhet ennek a sornak a végére. Biztos vagyok benne, hogy nem az én érdemem.

Nagyon szeretem ezt az egyházat. Ebbe az egyházba születtem bele, ebben az egyházban élhettem az életemet idáig, és remélem, hogy ezután is itt élhetem, halálomig. A szeretet mindig szolgálattal jár. A szolgálat pedig mindig lemondással és áldozattal. Mert szolgálat nem létezik áldozat és lemondás nélkül. Ha az ember szeretetből szolgálatot vállal, akkor le kell mondania anyagi javakról, le kell mondania hasznos, másra fordítható időről, sok esetben családi és baráti együttlétekről és sok minden egyébéről, hogy a vállalt szolgálatot tisztességgel elvégezhesse.

Ez természetesen nem könnyű. A lemondás sokszor belső viselkedéssel is jár. Sokszor úgy érzem az ember, hogy nem alkalmas a szolgálati feladat elvégzésére, vagy nincs ereje hozzá. Én ilyenkor mindig az Úristenhez fordultam imádsággal, és az Úristen mindig – igen, mindig – adott erőt ahhoz, hogy a szolgálatomat tisztességgel elvégezhessem.

Sokszor aggódtam, és most is aggódom az egyházamért. Mégis azt kell, hogy mondjam, hogy ha mindannyian szeretettel, imádsággal fordulunk az Úristenhez, akkor ő – ahogy személy szerint engem is megsegített, és mindig adott erőt szolgálataim végzéséhez – meg fogja segíteni ezt az egyházat is. Így aztán nem tudok mást mondani, mint azt, hogy egyedül az Úristené a dicsőség.

És ha már Püspök úr említette a kis *Újszövetséget*, igaz, hogy most nem köszöntöt, hanem köszönetet mondok, azért mégiscsak elhoztam magammal ezt a *Járosi Andortól* több mint hatvan kilenc évvel ezelőtt kapott *Újszövetséget*. Végül egy igét is választottam erre az alkalomra, mégpedig *Máté evangéliumából*, a 11. fejezetből. „*Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és meglátjátok lelketek nyugalmát. Az én igám edes, és az én terhem könnyű.*” (29–30. vers)

Köszönöm szépen az egyház vezetésének és minden kedves testvéremnek ezt a kitüntető bizalmat. Erős vár a mi Istenünk!

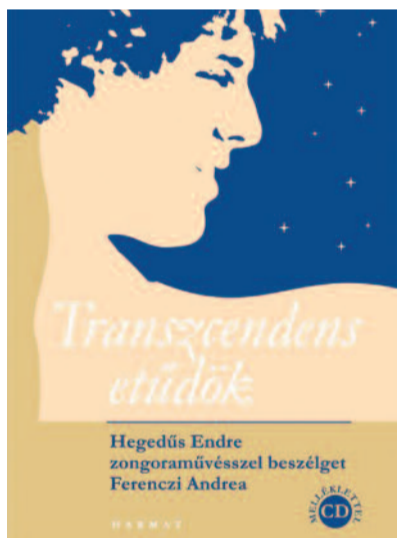
Zene karácsonyra

▶ Alábbi kétoldalas, rendhagyó összeállításunk nem titkolt célja, hogy olvasóink figyelmébe ajánljon – akár karácsonyi ajándékként – néhány olyan zenei kiadványt, amely egyházunkhoz kötődő muzsikusok közreműködésével készült. Egy kivétellel azonban nem ismertetéseket közlünk a – frissen megjelent vagy régebbi, de még kapható – hanghordozókról, könyvekről, hanem az alkotókat szólaltatjuk meg, bízva abban, hogy ily módon munkáikat is közelebb hozzuk olvasóinkhoz. A kivétel a *Hegedűs Endre* – nem melleleg katolikus – zongoraművésszel készült interjúkötet, amelyet a Harmat Kiadó jelentetett meg.

Egy könyv, egy céde – és néhány meghitt óra

▶ Idén átdolgozott, kibővített formában jelentette meg a Harmat Kiadó a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett, világhírű zongoraművész, *Hegedűs Endre* interjúkötetét, ezúttal *Transzcendens etűdök – Hegedűs Endre zongoraművésszel beszélget Ferenczi Andrea* címmel. A CD-melléklettel ellátott könyv bemutatására *Rados Péter* rádiós szerkesztőt, a népszerű *Egycseppes esték* rendezvénysorozat egyik szervező házigaárdáját kértük fel.

Nekem szerencsém van, mert Hegedűs Endrét – és feleségét, a szintén zongoraművészt *Katicát* – személyesen ismerem. Vendégünk volt a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében *Egycseppes esték* rendezvényünkön. Széles mosollyal lépett a terembe, úgy üdvözölt bennünket, mint-



ha mindig is ismertük volna egymást. Mindenkit levesz a lábáról, derűs, harmonikus, anekdotázó ember.

Jól írja az előszóban *Barsi Balázs* ferences atya: „Úgy beszélget, ahogy zongorázik.” Lenyűgözően.

A *Transzcendens etűdök* című könyvben *Ferenczi Andrea* méltó beszélgetőpartnere. Mindent megkérdez tőle, ami fontos, érdekes, nem marad hiányzó. Azt tanácsolom mindazoknak, akik szeretnének maguknak néhány kellemes órát, vegyék meg a könyvet, az abban lévő CD-t indítsák el, és olvassanak... Akár egy szuszra az egészet... Olyan. Aztán vegyenek még egy-két példányt, adják ajándékba – maradandó örömet szereznek... Nem vagyok sem reklámember, sem propagandista, de tudom, olyan nehéz jól ajándékozni, néhány meghitt órát varázsolni mások életébe.

Kiderül a könyvből, hogyan is alakult Hegedűs Endre élete, pályája, magánélete. „Mosoly és remény van a játékában. Út- és megoldáskeresés. Nem lehúz, hanem feleml!” – idézi *Ferenczi Andrea* a művész egyik kritikáját. Nagyszerű meglátás, találo jellemzés. Istenáldotta tehetség tanárai – *Hajdú Anna*, *Kocsis Zoltán*, *Rados Ferenc...* – csiszolták. Most már ő is tanít.

Bejárta a fél világot. Évekig élt Japánban – tanult, tanított és koncertezett. Sokszor feleségével, *Katicával* együtt. Szeretnek négykezeszt játszani. Akkor nemcsak hallgatni, nézni is jó őket.

„Szeretek a művek között egy kicsit mesélni zenetörténetről, zeneszerzőkről, művészetről, életéről. (...) Egyre fogy a hangverseny-látogatók száma, generációk nőttek és nőnek fel, amelyek nem igénylik a muzsikát – mert szinte nem is jutnak hozzá! Legalábbis élő zenéhez, koncertekhez. Minden igyekezettel azon vagyok, hogy visszahódítsam a közönséget a lélekemelő, életet gazdagító zene számára. Különösen a fiatalabb nemzedéket szeretném megnyerni” – vallja a katolikus művész.

Ugyanezt nekünk is elmondta a Deák téri rendezvényen. Ha egy evangélikus iskola meghívja őket, boldogan elmennek egy rendhagyó zeneórát megtartani. Szeretettől, térítésmentesen! Ne hagyják ki! Rajta!

Transzcendens etűdök – Hegedűs Endre zongoraművésszel beszélget Ferenczi Andrea. CD-melléklettel. Harmat Kiadó, Budapest, 2012. Ára 3700 forint.

Fenyvesi Félix Lajos Hegedűs Endrével készített interjúja az Evangelikus Élet 2011. január 22-ei lapszámban olvasható (evangelikuselet.hu).

Lemez bemutató a fasori evangélikus templomban

A fasori evangélikus templomban 2011 októbere óta zajló dzsesszistentiszteletek anyagából jelenik meg a Luther Kiadó gondozásában a *Ne hagyj elesnem* című lemez.

A lemez bemutatója december 16-án a 18 óra-kor kezdődő dzsesszistentiszteleten lesz a fasori evangélikus templomban (Budapest VII. ker., Városligeti fasor 17.). Közreműködők: *Szirtes Edina Mókus* (ének, hegedű), *Nagy János* (billentyűs hangszerek), *Mogyoró Kornél* (ütőhangszerek). Az alkalmon igék, imádságok, meditációk hangzanak el *Pelikán András* és *Aradi György* lelkesek szolgálatában.

A belépés díjtalan. A lemez a helyszínen megvásárolható.



Énekükkel öt dicsérték...

Beszélgetés Csorba István karnaggal

▶ Három kiváló magyar evangélikus egyházenésznek állít emléket a *Csorba István* karnagy által összeállított legújabb kiadvány. Alcíme szerint megemlékezés a száz éve született *Fasang Árpádról*, *Rezessy Lászlóról* és *Sulyok Imréről*. A Luther Kiadó gondozásában napvilágot látott füzet gyakorlati használhatóságát elősegíti akár az orgona kottatartójára kithető jó formátum, akár a karénekes számára jól kézben tartható megjelenítés. A kottamelléletek között egész oldalas, személyes emlékekkel is gazdagított, informatív életrajzot és portré található a 20. századi magyar evangélikus egyházzene meghatározó személyiségeiről. A hátsó borítón pedig *Trajtler Gábor* lelkes, orgonaművész ajánló sorait olvashatjuk. A kötet író-szerkesztőjével, *Csorba István* karnaggal beszélgettem.

– „Az 1912-es esztendő áldásos éve volt a magyar evangélikusságnak. Istenünk három kiváló muzsikus egyéniséggel ajándékozta meg egyházunkat...” – kezdődik a stílszerűen *Prelidiumnak* nevezett előszó. Valóban, hiszen az idén ünneplte Túrmezei Erzsébet diakonissza költőnő mellett három kiváló egyházenészünk is ebben az évben született. Kérem, ismertesse meg velünk a kort, a kulturális közegét, amelyben zenésszé váltak.

– Nagyon érdekes időszak volt ez, hiszen annak ellenére, hogy felnötteiket a kommunista diktátúra idején élték, ez a korszak Isten kegyelméből az egyházzene és az egész magyar kóruskultúra szempontjából egyaránt pozitív volt. *Kodály Zoltán* és *Bartók Béla* munkássága és hatása, az ő közvetlen és közvetett tanítványai meghatározták a zenei életet, és bár az egyházi tevékenységeket az államhatalom erősen korlátozta, a gyülekezeti énekkarok végzetek szolgálatukat.

– *Sulyok Imre maga is Kodály-tanítvány volt, és a másik két egyházenész is bizonyára a nyomdokain járt.*

– Igen, mindhárom személyesen ismerték őt, de pontos tudomásom csak arról van, hogy *Sulyok Imre* a zeneszerzés szakon *Kodály* tanítványa volt. Később a mester tanársegédévé is fogadta. Ez igen nagy megtisztelést jelentett! *Kodály* elfoglaltsága idején *Sulyok Imre* tanította a fiatalabb növendékeket. *Fasang Árpád* és *Rezessy László* zenei munkásságát pedig *Kodály* ismertte és nagyra becsülte.

– *Mindhárman magas beosztású világi állásban dolgoztak, miközben egyházi elkötelezettségüket is vállalták. Szolgálatot végeztek például az evangélikus énekeskönyv és az evangélikus korálkönyv dallamanyagának összeállításában, szerkesztésében, de dolgoztak a kántorképzésben, és részt vettek a templomi orgonák építési, restaurálási munkálataiban is.*

– Az Urísten megsegítő kegyelmének volt köszönhető, hogy bár mindhárom komoly, felelős állami állásokat töltötték be – *Sulyok Imre* a Zeneműkiadó főszerkesztője, *Fasang Árpád* minisztériumi fősztályvezető, *Rezessy László* pedig pedagógiai főiskolai zenei tanszékvezető volt –, és ezekben a tisztségekben a korban a párttagság is elvárt lett volna, egyiküknek sem kellett ezt vállalnia. Olyan hathatós munkát végeztek zenei vonalon, hogy valamiképpen elnézték nekik a pártunkívüliséget; tisztelték, szerették, megbecsülték és elfogadták őket. Az evangélikus egyházzene is fejlődni tudott általuk, és csodálatos, új perspektívákat kapott.

– *A kötet arra is kitér, hogy ország-szerte gyülekezeti, iskolai, intézményi kórusok alakultak. A közösségi éneklés, a kóruskultúra nemhogy nem sorvadt el, hanem virágzásnak indult. Ez valóban csoda a kor kontextusá-*

ban. Evangélikus egyházenészeink ebben is vezető szerepet tölthettek be.

– Ezzel kapcsolatban hadd osszam meg az olvasókkal egy személyes emlékeimet. A kelenföldi gyülekezetben nőttem fel, ott konfirmáltam, és lettem fiatalon az énekkar tagja. *Sulyok Imre* nének köszönhettem azt, hogy ké-



sőbbi gyülekezeti otthonomban, Budavárban komoly kórusmunka indulhatott el. A kényszerű lelkesváltás ott nagyon nehéz helyzetet teremtett, a gyülekezet szétszilálódott, az énekkar is megszűnt. Szinte a semmiből kellett kezdeni a munkát.

Sulyok Imre ajánlására kerültem a Várba, és kegyelmi pillanatként éltem meg, hogy éppen akkor, 1955 őszén vettem fel a Zeneművészeti Főiskola karvezető–középkolai énektanár szakára. Így a szakma tanulása mellett élőben is gyakorolhattam a zenét. Nagyszerű énekkart és karvezetési mintát láttam *Imre* bácsinál, és sokat tanultam később *Rezessy Laci* bácsitól is. Budapest és vidéken is számos gyülekezeti kórus működött, a Budai Egyházmegyében pedig elindultak a rendszeres, közös *Cantate* szolgálatok.

– *Önt Fasang Árpádhoz és Rezessy Lászlóhoz is barátság, tanítványi kapcsolat fűzte...*

– E kiadvány bemutatása kapcsán november 11-én a budahegyvidéki templomban szólhattam *Rezessy Lászlóról* a gyülekezet szeretett kántor-karnagya tiszteletére rendezett emlékhangversenyen. Többek között arról, hogy amikor budavári kórusom bekapcsolódott a közös *Cantate* éneklésbe, milyen sokat tanulhattam az ő higgadt, nyugodt, nagyszerű zeneiségéből, emberségéből. Kottákkal látott el, majd később egymást énekesekkel is kíségtettük, és dirigálásra is megkért a kórusában.

Fasang Árpáddal is sokszor találkoztam, hiszen ő egész családjával Budavárba járt templomba. Hasznos tanácsai, tapasztalatai sokszor segítségemre voltak. Családjának összes tagja, mind a négy gyermeke és szolféstanárnő felesége is részt vett az énekkar munkájában.

– *A művek is beszélnek alkotójáról... A kottamelléletekben zömmel főleg nem közismert korárelőjátékokat, kórusműveket, orgonadarabokat vélek felfedezni. Milyen szempontok szerint válogatott a szerkesztő?*

– Személyes ismereteimnek köszönhetően rendhagyó utat választhattam. Meglátogattam mindhárom családot, és segítségükkel betekintheztem az egyházenészek hagyatékába. Igen nagy segítőkészséget tapasztaltam a gyermekeik, rokonok részéről. A *Fasang*-hagyatékban például találtam olyan műveket, amelyek kéziratban voltak, soha sehol sem jelentek még meg.

A kiadvány huszonnégy mellékletéből – egy-két kivétellel – csupa olyan mű található a könyvben, amely nyomtatásban még nem jelent meg. Úgy is terveztük a Luther Kiadó munkatársaival a kiadványt, hogy minél inkább használható legyen a gyakorlatban. Érdekeségséért említem meg *Fasang Árpád* orgonapartitúráját, variációit, melynek kéziratát a kolléga, *Rezessy László* hagyatékában találtam meg.

– *Mit adtak ők hárman az evangélikus egyházzenenek? Szakmai munkájuk és életpéldájuk méltatására kérem Karnagy urat.*

– Összetett és egyben nagyon le is egyszerűsíthető a válasz. Teljes egyéniségük, egész életük Isten szolgálatáról beszélt. Ide kell értenünk a világi tevékenységüket is, hiszen ott is mindig látszott, hallatszott, érzékelhető volt, hogy istenhívőként egyháznakhoz való feltétlen hűséggel, lelkesedéssel és lelkiismerettel álltak hely hivatásukban.

Hogy mit adtak az egyháznak? Talán kiemelném *Evangelikus énekeskönyvünk* együttes zenei válogatását, szerkesztését, amelyet *Trajtler Gáborral* közösen alkottak. Elkészítették az *Evangelikus korálkönyv* összes énekeinek harmonizálását. Ezenkívül számos kórusművet, orgonadarabot írtak, melyeket a mai napig szívesen használnak karvezetőink, kántoraink.

Lelekiségük, szakmai kvalitásuk, hitük, hozzáállásuk mindig lankadatlanul szolgálta a „szent zene” ügyét. Furcsa egyezéseket is megfigyelhetünk életükben: érdekesség, hogy mindhárom 1912 egy-egy tavaszi, nyári hónapjának 30. napján születtek: márciusban *Sulyok Imre*, májusban *Rezessy László* és júniusban *Fasang Árpád*. Mentalitásukat jól jellemzi, hogy az olykor nehéz körülmények ellenére mindhárom négy-négy gyermek felnevelését vállalták, ami akkoriban sem volt általános, és sajnos ma sem az. Családjukban továbbadták a zene szeretetét, az egyházhhoz való hűséget, a lelkeséget.

– *Hadd zárjam beszélgetésünket egy Öntől vett idézettel: „Példájuk, alkotásaik, szellemi hagyatékuk megerősít mindnyájunkat vállalt szolgálatunkban. Ne hagyjuk feledésbe merülni, elveszni mindazt, amit reánk hagytak. Örizzük híven, használjuk bátran, és adjuk tovább majd utódainknak is.”*

■ KÓHÁTI DÓRA

Csorba István: Énekükkel öt dicsérték... Megemlékezés a 100 éve született Fasang Árpád, Rezessy László, Sulyok Imre neves magyar egyházenészekről (kottamelléletekkel). Luther Kiadó, Budapest, 2012. Ára 1190 forint; a Luther Kiadó adventi könyvsorozatára keretében december 22-ig 1071 forint.

► A 2006-ban megjelent *Veni redemptor gentium* című adventi lemez kulisszatitkaikról, illetve a két évvel ezelőtt napvilágot látott, *Deák téri orgonazene* című CD-ről dr. Finta Gergely orgonaművész-egyházzenészt, hittudományi egyetemünk egyházzenei tanszékének vezetőjét kérdeztem.

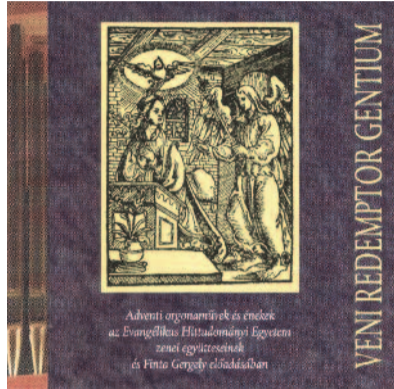
– Milyen különlegességeket hallhatunk a lemezen az adventi repertoárban?

– A legjellegzetesebb adventi dallamok szólnak meg ősi, eredeti formájukban vagy orgonakíséret-átiratokkal. Hallhatunk gyülekezeti énekeket, kórusfeldolgozásokat, liturgikus tételeket és orgonazenet. Igyekeztünk ívet adni a műsornak – a régi zenétől a 20. századig –, de egy-két darab meghallgatása is hangulatos kísérője lehet az adventi elcsendesedéseknek.

A címadó *Veni redemptor gentium* (Jöjj, népek Megváltója) az adventi időszak zenéjének legrégebbi rétegéhez tartozik. Eredeti latin nyelven, ének és orgonabetét váltakozó előadásában játszottuk fel. *Gárdonyi Zoltán* szintén ezt a *Szent Ambrusztól* való himnuszot idézi meg korálfantáziájában.

További érdekesség, hogy például az *Új világosság jelenék* című korál – mely számos 16–17. századi magyarországi protestáns graduál nyitódarabja – egykori éneklésével nemcsak Krisztus születéséről, hanem a reformáció világosságát hozó eseményéről is megemlékeztek. *Sulyok Imre* dolgozta át a darabot orgonára, ez hallható a CD-n.

Megszólal még *Bartók* két kolin-dafeldolgozása is. A kolinda román népi karácsonyi éneket jelent.



– Kik működnek még közre Önön kívül a lemezen?

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) énekkara Csorba

Orgona, korál, fantázia

István vezényletével. A liturgikus énekeket a liturgikusének-szeminárium adja elő.

– Milyen gyakran tud próbálni a kamarakórus, illetve az énekkar?

– Heti rendszerességgel próbálunk – immár *Kinczler Zsuzsanna* vezényletével –, rendszeres liturgikus szolgálatot végzünk, és ezek mellett ünnepélyeken is fellépünk. December 3-án is előadtunk az EHE-n megrendezett ünnepi koncerten, melyet a négyszázötven éve született *Jan Pieterszoon Swellinck*, a négyszáz éve elhunyt *Hans Leo Hassler* és az idén százharminc éve született *Kodály Zoltán* emlékére szervezték.

– 2011-ben rögzítették Trajtler Gábor orgonaművésszel és az akkor még végzős egyetemi hallgató Mekis Péterrel hármásban a *Deák téri orgonazene* című lemezt. Miért lett ez kifejezetten az *Insula Lutheranához* kapcsolódó anyag?

– A felvétel a templom felszentelésének kétszázadik és az orgona elkészültének negyvenedik évfordulójára készült. A *Deák téri orgona* sajátossága az, hogy – a leginkább késő romantikus felfogásban épített egyéb ma-

gyarországi orgonákkal szemben – a barokk orgonák hangzásvilágát kelti életre. Ez az orgona északnémet mintára készült, ennek megfelelőek a regiszterei, intonációja.

– Milyen darabokkal találkozhatunk ezen a lemezen?

– Közreműködik a CD-n a *Deák téri* egykori orgonistája, korábbi tanárom, Trajtler Gábor. *Szokolay Sándor* neki ajánlotta *Al fresco per organo* című szerzeményét, amely egy 1980-as



években készült rádiófelvételtől került a lemeze. Továbbá különlegességnek számítanak a kétorgonás darabok, amelyekben a nagyorgona

mellett a templom háromregiszteres *continuo positívja* hallható. Így vettük fel például *G. Gabriel Fantasia del VI. tono* művét. Olyan népszerűbb darabok is helyet kaptak a lemezen, mint *Bach g-moll fantázia és fűgája*.

– Mi az, ami a kevésbé vájtfüllűeknek, illetve a komolyzenében járatosoknak is „fogyasztható” lehet?

– *Kodály* kilenc epigrammáját – mely szintén szerepel a *Deák téri* lemezen – ajánlanám, ő ezeket a miniatűröket kifejezetten zeneiskolai oktatásra szánta. Sokféle hangszerösszeállítással játszhatók, Trajtler Gábor alkalmazta őket orgonára – Magyarországon először itt jelentek meg CD-n. A műsört *Liszt* nagyszabású fantáziája zárja *Bach Weinen, Klagen* kezdetű kantátájának témájára.

Érdekes időnként ellátogatni a *Deák téri orgonazene* áhítatokra is.

Veni redemptor gentium – Adventi orgonaművek és énekek az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együtteseinek és Finta Gergely előadásában. Budapest, 2006. Ára: 1800 forint.

Deák téri orgonazene. Közreműködik: Finta Gergely, Mekis Péter és Trajtler Gábor. Budapest, 2011. Ára: 1990 forint.

► Az *Evangélikus központi fúvós-együttes* harmadik lemeze idén nyáron jelent meg, vállaltan elfoglalt cikket olvashattak róla ifj. dr. *Hafensch Károly* tollából hetilapunk július 22-ei számában. Karácsonyi ajándéknak is kiváló lehet az időtálló korálkoszorú. A fúvós-együttes vezetőjét, a CD-n hallható harminc evangélikus éneket újraértelmező *Gyórfy István* egykori tanítványát, *Johann Gyula* csömöri lelkészt kérdeztem arról, honnan fű a lutheránus fúvós...

– Kérem, mutassa be röviden az Evangélikus központi fúvós-együttest!

– Az egyházi fúvószena Németországban a 19. század végén alakult ki. Hazánkban nem tekint vissza ilyen hosszú múltra e zenei ág – mindössze húsz éve működünk szervezett formában. Egyrészt a hittudományi egyetemen tanítottunk-tanítunk fiatalokat, másrészt minden nyáron fúvóstábort szervezünk, ahová az ország minden tájáról érkeznek ifjú ze-

nészek. A táborkok „táborknok” az öcsém, *Johann Attila* tubatanár. A lutheránus lelkészek ifjabb generációjának ilyenformán már alapélménye lehet az egyházi fúvószena.

Legutóbb a *Deák téri* országos evangélikus koncerten, október 13-án játszottunk az együttessel. Tagjaink igazi szolgálatként tekintenek az együtt zenélésre. Van, aki *Zalaszentgrótról*, *Tapolcáról*, van, aki *Egerből* utazott *Pestre* a fellépés kedvéért. Azt gondolom, ez magáért beszél...

– Milyen kapcsolat fűzi Önt a lemezen hallható korálleteket megkomponáló *Gyórfy Istvánhoz*?

– Attilával és *Haga Kálmánnal* együtt – aki a lemez hangmérnöke, zenei rendezője, egyébként maga is zene-tanár – mindannyian *Gyórfy István* tanítványai voltunk a Pécsi Zene-művészeti Szakközépiskolában. A tanár úr kántori szolgálatot is ellát a *Bonyhádhöz* közeli Egyházasközön.

– A lemezből mit tudhatjuk, hogy *Gyórfy István* két szempont-

ra volt figyelemmel korálleteinek elkészítésénél: egyrészt a feldolgozandó dallamokat magyar és szlovák – vagy egyéb szláv – énekek közül válogatta, hogy a német minták mellé „kelet-európai ízű alternatívákat” is felmutasson, másrészt egyszerűsége, közérthetősége törekedett, hogy bár-



mely gyülekezeti fúvósai előadhassák a darabokat. Hogyan érvényesül ez a két szempont a lemezen?

– Kifejezetten magyar és szlovák

(tót) dallamok kaptak helyet a koronon. A felvételre pedig szándékoltnan nem profikat kértem fel – a szónak, ha tetszik, akadémiai értelmében –, hanem a központi fúvós-együttest, mert élő anyagot szerettem volna.

– Miként látja az egyházi zene jövőjét?

– A legfőbb problémát abban látom, hogy nincs átmenet a régi és a mai énekek között. Egyfelől vannak az évszázados gyülekezeti énekek, amelyek hasonló formában szólnak meg, mint egykor. Másfelől vannak a mai ifjúsági énekek, amelyek réteg- vagy korosztályos zeneként működnek, nem időtállóak. Fontos lenne a mai kor hitvilágával, zenei nyelvezetével megfogalmazott sok-sok szöveg és dallam, amelyből a használat során sokakat megszólító énekek tovább élhetnének. Költők, zeneszerzők és gyülekezeti közös ügye mindez. Az evangélikus énekkincsnek nem a konzerválása, hanem a művelése a feladatunk.

– Mitől különleges az evangélikus fúvószena?

– A fúvószena korunk zenei nyelvezetével képes újrafogalmazni olyan értékes örökséget, mint amilyen a koráloké. A korálok általában – a 17–18. század óta – négyszólamú kísérettel szólnak meg, a kíséretet többféle hangszer adhatja: orgona, vonósok vagy egyéb. A rézfúvós kíséret ellenben kuriózum. Mai zenei anyagot hoz a lemez – újszerű kísérlet ez egyházunkban, és folytatása is lesz, legközelebb a skandináv és finn koráloknak is szentelnék egy CD-t.

A fúvószenekarban mindenkinek megvan a maga szólama, a maga feladata – minden tagra igaz, hogy „nélkülöm nincs harmónia, ugyanakkor a többiek segítségével nélkül sehogy sem szólunk” –, igazi keresztény üzenetet hordoz tehát az együtt lélegzés, együtt fújás.

Evangélikus fúvószena 3. Evangélikus központi fúvós-együttes. Luther Kiadó, 2012. Ára: 1590 forint.

Csak a köntös új, az üzenet az eredeti

– Minden évben szervezünk tábort, kicsit más stílusban és felhangokkal, mint annak idején a Mevisz. Ilyenkor egy hét nagyon intenzív zeneitanulásban lehet részük a résztvevőknek. Ki-ki választhat, milyen hangszeres órákon kíván részt venni, ezek mellett pedig minden táborozó tanul zeneelméletet, és részt vesz az általunk „ritmusfejlesztésnek” hívott gyakorlati képzésben is. Hála a táborba látogató profi zenész barátainknak, a könnyűzenében használatos összes alapvető hangszeren tudunk tanítani. Tudatosan törekszünk arra, hogy minél profibb szakmai képzést nyújtsunk, habár tisztában vagyunk az egyhetes időtartam korlátjaival.

– Milyen stílusú egyházi zenét játszanak a táborban?

– Az a cél, hogy a fiatalok minél biztosabb kézzel tudják a manapság divatos ifjúsági, dicsőítő énekeket kísélni a választott hangszerükön. De nagyon örömteli egyházunkban az a tendencia, hogy a fiatalok a tradicionális zenéhez nyúljanak vissza: fogják, kinyitják az *Evangélikus énekes-*

könyvet, és egyes dalait megpróbálják a saját nyelvükre fordítani.

– Vannak, akik problémáknak tartják ezt. Mit gondol, mennyiben közeledhet egymáshoz a több évszázados dallamokból építkező egyházzene és az ifjúsági zene?

– A könnyűzene pofonegyszerűsége, eksztatikus lüktetése, szabálytalansága valóban más, mint a hagyományos-eretes egyházi muzsika, de a funkciója is más. Ha például egy korált feldolgozunk, az csak új formai köntösöt kap, tartalma, eredeti üzenete nem sérül. Ilyen módon a fiatalok újszerű énekdolgozásai tulajdonképpen az egyházzenét népszerűsítik.

Mi azon dolgozunk, hogy a könnyűzene egyre inkább alkalmas legyen feladatának betöltésére. Mint ahogyan mindenben a professzionizmusra kell törekednünk, hisz Isten is a legtökéletesebbet akarja adni nekünk. A gitár sem szólhat tehát hamisan, miközben *Jézusról* énekelünk.

– November 18-án a *Fonó Budai Zeneközösség* volt a *mivan* című lemez bemutató koncertje. Ezen a közönség kí-

viülről fújta az énekeket, amelyek között például a *Jöjj, népek megváltója* korálfeldolgozás vagy *Kodály* Adventi énekeinek keresztmetszetes változata is szerepelt. Mit jelent Önöknek és mit jelenthet egyházunknak ez az új lemez?

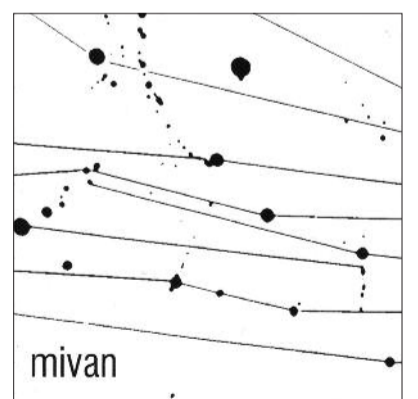
– A *Keresztmetszet* együttes négyöt éve alakult a *Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban*. Talán elfoglalt véleménynek tűnik, de vállalom: azt a gondolati tisztaságot, érzelmi mélységet és érzékeny-értő dal-felfogást, amelyet a *Keresztmetszet* húszéves tagjai képviselnek, a műfaj nagyjai is megirigyelhetnék.

Fontosnak tartom a lemez adta missziós lehetőséget, amellyel ezek a fiatalok a korosztályuk tagjai között élhetnek. Ne feledjük, egyházi iskolánkban sok diáknak nincs – evangélikus – gyülekezeti kötődése. Lehet azonban, hogy pont ezek a zenei feldolgozások fogják őket a tradicionális egyházzene felé terelni, hiszen egy evangélikus istentiszteleten már ismerősen fog a dallam a füllükben csengeni. Amúgy hadd jegyezzem meg: nem csak a fiatalok értékelik ezt a fajta zenét – múlt-

kor Nagykanizsán egy édesanyám korabeli hölgy jött oda gratulálni!

– Egyházi rendezvényeken is vállalnak fellépést a fiatalok?

– Mi az hogy! Sőt várják, hogy hívják őket bármilyen gyülekezeti alkal-



lomra, amelyen zenélhetnek. Néhány hete például egy fellépés erejéig *Bobára* utaztunk kétszáz kilométert. Olyan nagy szeretettel fogadtak bennünket, hogy azóta is emlegetjük!

mivan. Keresztmetszet. Szerzői kiadás, 2012. Ára: 1250 forint.

■ A cikkek szerzője: KINYIK ANITA

Ami mindent felülír

Dr. Reuss András igehirdetése az újonnan megválasztott országos tisztségviselők beiktató istentiszteletén

► **Egyházunk új zsinata november 30. és december 1. között megtartott első ülésének záró ürvacsorai istentiszteletén – amelynek keretében beiktatták hivatalukba a megválasztott országos tisztségviselőket – dr. Reuss András, az Evangelikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa szolgált igehirdetéssel. Az alábbiakban a fásori evangélikus templomban elhangzott prédikációját közöljük.**

„Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.” (2Kor 8,9)

Ünnepélyes külsőségeket nélkülöző, de felemelő ünnep a megválasztott tisztségviselők iktatása. Nagyszerű, amikor szolgálatra kész, alkalmasnak tartott testvérek felé fordul a bizalom, és felvigyázói-vezetői feladatot kapnak Jézus Krisztus egyházában. Gazdagságunk, hogy a megválasztottakon kívül még mások irányában is megmutatkozott a bizalom, és mások is készek lettek volna ilyen terhet vállukra venni – a mindennapi élet sok egyéb kötelezettsége és terhe mellett. Közös döntés született, amelyet – így remélem – sok beszélgetés és alapos megfontolás mellett sokak szívből fakadó imádsága is megelőzött – nem annyira egyesek győzelméért, mint inkább Krisztus egész egyházának javáért.

Kérjünk együtt bölcs belátást, testi és lelki erőt azoknak, akik most új tisztükbe lépnek, és nem kevésbé azoknak, akik újabb ciklusra kaptak megbízást. Imádkozunk azokért is, akik most nem kaptak új megbízást, hogy örömmel álljanak helyt eddigi szolgálataikban.

Minket azonban nem jelölések és választások, nem is az iktatások hoztak össze, nem ezek tartanak egyben. Nem becslöm le a választásokat, de sokkal mélyebb és nagyobb oka van és kell is legyen annak, hogy itt vagyunk. Ez pedig az evangélium: az a jótétemény – kegyelem –, amellyel Jézus Krisztus ajándékozott meg. Így mondja az apostol: *„Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.”*

Az evangélium egyik legmagvasabb összefoglalása az Újszövetségben ez a levélbeli mondat. A maga egyszerűségében és szemléletességében gyermek-bibliaköri aranymondás lehetne. Szédítő mélységével viszont a hitről gondolkodók nagyjait is próbára teszi. Gondolhatunk arra, hogy mennyei gazdagságát cserélte föl Jézus a földi szegénységgel, ahol a rókáknak van barlangjuk, az égi madaraknak fészükük, de az Ember Fiának nincs fejét hová lehajtania. A betlehemi istállóról és megszületéséről a jászokban szívesen beszélünk karácsonykor. Ekkor talán az emberekkel való sorsvállalását tartjuk annak a gazdagságnak, amelyet nekünk ajánldozott.

De elképzeltető értelmezés a *Filippi levél* nyomán, hogy nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgálai formát vett fel, megalázta magát, és engedelmes volt a kereszthaláláig. De mi a mi szegénységünk?

Minden bizonnyal az, hogy kiszakadtunk az Istennel való közösségből, és ezért egymást is elvesztettük. Akkor pedig a gazdagság, amely felváltja szegénységünket, az Istennel való közösség, amely embertársaink mellé állít. Szegénységünk, hogy a hozzánk közel állókkal sem tudunk sokszor együttműködni, gazdagságunk pedig, ha különbségeink ellenére Krisztusért egymásra találunk.

Az apostol, akire – akárcsak a Biblia minden könyvére – jellemző, hogy „a legapróbb és a hit dolgaitól igen távol esőnek látszó kérdéseket, így az anyagiakkal való gazdálkodást is Krisztussal és a vele történetekkel hozza összefüggésbe” (*Cserháti*), éppen azért fogalmazza meg az evangéliumot így, hogy adakozásra buzdítson a jeruzsálemi szentek, az ot-tani szegény keresztyének részére. Aki ugyanis megismerte Jézus Krisztus gazdagságát, az nemcsak szép példát láthat maga előtt, hanem olyan ajándékban részesült, amely képesé teszi arra, hogy úgy fogadja testvérét a másikat, hogy áldozatot hoz érte.

„Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét...” Az apostolnak ezeket a szavait egészen komolyan magunkra szabad és kell is értenünk.

Ismeritek – elmondhatjuk mindannyian, hogy Jézus ismerete, az ő kegyelmének a megismerése hozott ide, idáig minket. Kinek a lába előtt mécses volt (Zsolt 119,105), amely vette; kinek menyeyi fény felvillanása, mint Saulnak Damaszkuszhoz közeledve; kinek Jézus szemvillanása, mint Péternek, amikor rátekintett a főpap házában... Bárholnan indulunk is, bármerre jártunk is, életutunkon ő hozott idáig.

Ismeritek... Többféle foka létezik ennek a jelenben is. Ebben is lehetnek különbségek. Az apostol beszélt a hitben testiekről, tejjel táplálható kiskorúakról, akik nem vették be a kemény eledelt, ezért pártoskodtak, és irigykedtek egymásra (1Kor 3,1–3). Ez persze Korinthusban volt és nagyon régen. Vagy egy másik apostoli levél szerint voltak, akik sokszor hallották az evangéliumot, de eltompult a hallásuk, ezért bár már tanítóknak kellett volna lenniük, még mindig tejjel kellett táplálni őket, kiskorúak voltak, akik nem tudták megkülönböztetni a jót és a rosszat – írja a *Zsidókhöz írt levél* (5,11–14). Hozzátehetjük: és nem tudták megkülönböztetni az igazán fontosat a közömbös vagy egyenesen mellékes dolgoktól.

S akkor még nem beszélünk a jövőről. Mert Urunk akarja, hogy az előttünk álló életúton, akármennyi legyen is az, még mélyebben ismerjük meg, amit ő tett értünk, és még mélyebben éljük meg azt a gazdagságot, amellyel megajándékozott.

Összeköt bennünket ez az ismeret, amely a hátunk mögött van, de nem feledhetjük a jelenben, és az az ismeret, amely még meglepetésként ránk vár. Mi ugyan különbözőek vagyunk az egyházban, de minket mindannyiunkat az egyházban és minden embertársunkkal együtt a szekuláris világban gazdaggá tehet az Úr Jézus Krisztus kegyelme! Ha ezt az ajándékot megízleltük, ha egyszer csak kicsit is belekóstolhattunk, ha egyszer ez – ha csak gyenge fuvallatként is, de – megérintett, ha ez szívünk szerint fontos nekünk, és ha csak kicsit is reménykedünk abban, hogy

fontosabb lesz számunkra holnap, mint ma, akkor lehetetlen, hogy ez az ajándék számunkra ne írjon mindent felül. Ez az ajándék ugyanis nemcsak példát ad, hanem serkent és képesé is tesz az egyházban.

Hogyan írja felül a dolgokat Jézus Krisztus jótéteménye-kegyelme-gazdagsága? Álljon itt most néhány dolog abból, ami ebben a két fejezetben (2Kor 8–9) olvasható.

1. Akinek korábbi bibliafordítása van, bizonyára emlékszik még ennek a bibliai versnek a szövegére *Károli Gáspár* 1590-es fordításában: *„Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus jótéteményét...”* Krisztus jótéteménye persze kegyelem, ezért jó a modern fordítás. A lényeg, hogy az apostol Krisztus cselekvésére és a jeruzsálemi szegények részére folyó adománygyűjtésre ugyanazt a szót használja: a *Károli*-fordításban egyaránt a *jótétemény*, az ökumenikus fordításban a *kegyelem* szót. A szavak jelentése és azonossága arra is utal, hogy távolról sem csak adakozás, alamiz-

8,12). Ugyanakkor mégis példát adtak Makedónia gyülekezetei, amelyek kérték, hogy részt vehessenek és erejükön felül vettek részt ebben a jótétevésben (2Kor 8,4). Ámulhatunk ezen a szabadságon, és lelkesíthet minket is, hogy a kapott ajándék szerint adjunk és szolgáljunk.

2. A Krisztustól kapott gazdagság bőségesen túllárad szeretetre sarkall, de nem rendezetlen vagy szervezetlen. Az első keresztyénség apostola, akinek idejében és szolgálatában – így szoktuk gondolni – a Lélek, a hit és a Krisztus iránti odaadás volt a legfontosabb, meg is szervezte a gyűjtést.

Nem vitte túlzásba. Csak arról gondoskodott, hogy a gyűjtés eredményét megbízható, hiteles emberek vegyék át lepecsételve a gyülekezetekben, és így adják majd át Jeruzsálemben (Róm 15,28). Mert fontos a tisztesség nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is, egymás és a kívülállók előtt. De meg is fordíthatjuk az apostol szavát: fontos a tisztesség nemcsak az emberek előtt, hanem az Úr előtt is.



FOTÓ: BODA ZSUZSA

na, anyagi áldozat lehet az, amiben megmutatkozik a Krisztus által kapott gazdagság.

Krisztus jótéteménye tehát egymás iránti jótéteményre indít. Krisztus kegyelme egymás iránt a kegyelem cselekedeteire ösztönöz. Krisztus értünk odaadott életének gyümölcse a mi életünkben a másokért való élet. *Luther* ezt azzal fejezte ki, hogy a keresztyén ember a másik ember számára Krisztussá lesz, vagyis azt adja, amit Krisztus adott neki.

Mivel a görög *jótétemény*, *jótevés* szó jelentései között valóban ott van a „kegyelem”, ebből az a következtetés is levonható, hogy ha adhatunk, az kegyelem. A Jézus Krisztustól kapott gazdagság, hogy adni tudunk. Az emberi válasz – egy kis képzavarral – Krisztus ajándékát visszahangozza, tükrözi, ugyanaz hallatszik és látszik benne.

Ámulhatunk azon, ahogyan az apostol megnyugtató, és szabadságot ad. Nincs kirótt mérték, másokra erőltetett feladat, semmi erőn felüli vállalás: ha megvan a készség, az aszerint kedves, amije kinek-kinek van, nem aszerint, amije nincs (2Kor

Messzire kerültünk ettől. Nem tudunk túljutni egy dilemmán. Ennek egyik véglete azt tartja, hogy ha Lélek szerint akarunk élni, akkor nem kell szervezet és külső rend. Itt elfelejtik az evangélium józanságát és realitásérzékét. A másik véglete pedig, hogy ha szervezet és külső rend van, akkor elhallgat az evangélium, nincs Lélek, és meghidegül a szeretet.

Jó lenne túljutni ezen. Vannak dolgok, amelyeket be lehet hajtani, ki lehet kényszeríteni, be kell tartatni, de igazában nem megy ez másképpen, csak önként vállalt fegyelemmel, amire a Krisztus ajándékából képes az ember.

3. Ha végül belegondolunk még abba, hogy Pál apostol ezeket a sorokat feltehetően Filippiben, a mai Görögország északkeleti részén írta Korinthusba, az ország déli csücskébe, és az onnan ezeröttszáz kilométerre élő jeruzsálemiek érdekében lobbizott – egy olyan korban, amikor a jól megépített, de azért döcögős római utak, vitorlás hajók és evezős gályák, no meg gyalogos küldöncök jelentették az infrastruktúrát –, elcsodálkozhatunk azon, mennyire

fontosnak tartották és milyen komolyan vették az összetartozást ezek a mi életviszonyainkhoz képest primitív körülmények között élő korai keresztyének.

Nemcsak imádkoztak egymásért, nemcsak leveleket küldözgettek egymásnak, nemcsak meglátogatták egymást, hanem be is fogadták a messziről érkezőket, támogatták, gyűjtöttek részükre, lemondtak dolgokról az ő javukra, áldozatot hoztak egymásért. Nem otthonuk kerítése, templomuk fala, hazájuk határa volt az a keret, amelyben éltek, hanem átléptek ezeken, át földrajzi távolságokon, politikai rendszereken – faji és szociális különbségeken – hiszen pogányokból lett keresztyének gyűjtöttek zsidókból lett keresztyéneknek, hogy egymás terhére hozzák.

Pál győzködését olvasva még attól a gondolattól sem tudunk szabadulni, hogy szegények segítettek szegényeknek. És ezt az akkori világban páratlan dolgot pontosan azért tették, azért tudták megtenni, amit az apostol aktualizált evangéliumként írt

nekik: *„Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét/jótéteményét, hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.”*

Miközben nemcsak remélem, hanem – hátha számít valamit – kérem is, hogy nyilvánvaló különbségeinkkel egyre inkább megtanuljon egyházunk, és megtanuljanak a zsinat tagjai úgy élni, hogy az ne egymással való szembe fordulás, hanem kölcsönös gazdagodás és gazdagítás legyen, vezessen mindannyiunkat az, amit az Úr Jézus Krisztus tett értünk, amikor gazdag létére szegénnyé lett értünk.

Legyen ez a közös munkálkodásban a legfontosabb információ. Formálja gondolatainkat, szavainkat, cselekedeteinket és közös akcióinkat gyülekezeteinkben, iskoláinkban, szeretetintézményeinkben és a magyar társadalomban.

És ami a legfontosabb és a legtöbb: transzformáljon, változtasson meg, teremtsen újjá minket, hogy életünk egyenként és együtt az Úr Krisztus dicsőségére legyen!

„Isten angyali jövének melléjük”



Rendesék olyan rendes emberek voltak, hogy még akkor is személyesen jött hozzájuk a Mikulás, és akkor is az angyalok hozták nekik a karácsonyfát, amikor gyermekeik már kirepültek a meleg családi fészekből. Bizonyára azért, mert ebben a fészekben nemcsak meleg, hanem csend, rend és béke volt.

Kivéve évente egyszer, karácsonykor, amikor is az áldott ünnep másnapján családi ebédre érkezett Rendes unokaöccse pereputtyával, valamint Rendesné unokahúga pereputtyával, mindösszesen kilenc gyerekekkel, akik Rendes szavaival „pokolian jól érezték magukat”, Rendesné szavaival „szétcincálták a házat”. Napokig tartott, míg Rendesék teljességgel felszámolták a – Rendesné szavaival – „rokondulás” fájdalmas nyomait: a süteménymorzszát, az elhagyott papír zsebkendőket és hajcsatokat, a véce falára firkált betlehemi csillagokat. Mindehhez, hiszen Rendesék nagyon rendes emberek voltak, igyekeztek jó képet vágni, miközben magukban sűrűn fohászkodtak, hogy minél kisebb veszteséggel ússzák meg a rokondulást. Ezt akár félhangosan is megtehettek volna, ugyanis a kilenc gyermek jókedve fülsiketítő volt.

Miután ebben az évben is személyesen jött a Mikulás, vagyis maga Szent Miklós püspök, egyáltalán nem számíthattak arra, hogy ez alkalommal nem jönnek időben az angyalok. Márpedig nem jöttek, és emiatt Rendesné rendesen végigzokogta az éjféle misét. Rendes azzal vigasztalta, hogy mire hazaérnek, már bizonyára ott ragyog a karácsonyi terítővel leterített asztalon a várva várt karácsonyfa. De a karácsonyfa másnap reggelre sem érkezett meg. És másnap esetére sem, pedig egész délután buzgón énekelték, hogy „Jaj, de szép a karácsonyfa, ragyog rajta a sok gyertya”. És az áldott ünnep másodnapjának reggelére sem érkeztek meg az angyalok.

„Itt valami nincsen rendben” – morogta Rendes. Rendesné viszont gondolni sem mert arra, hogy önállóan valami ne lenne rendben, csak azon rágódott, mint mondanak majd Lackóéknak és Valikáéknak, ha keresik a minden évben joggal megcsodált és megirigyelt, igazi angyalok által hozott karácsonyfát, amelyet az utóbbi években már kordonnal kel-

lett körülvenni, hogy a siserahad ne legelje le róla másodpercek alatt a szaloncukrot és a habkarikát. (Egy tányérról vehettek mindegyikből egyet-egyet, de csak a gyerekek.) „Majd azt mondjuk, annyira elkezdett hullani, hogy ma reggel le kellett szedni” – találta ki Rendes. Ebben maradtak, és gyorsan beszerelték a megfelelő számú szaloncukrot és habkarikát, hogy legalább a maradékkal dicsekedhessenek.

Hozzá tartozik ehhez a csodálatos történethez az is, hogy Rendesné becsöngetett Cimbalmosék alagsori lakásába, hogy először tíz-, majd húsz-, végül pedig ötvézezer forintért megvegye karácsonyfájukat (így mondta: „tokkal-vonóval”), de Cimbalmosék (akiknek máskor még egy ötszáz is jól jött volna), azzal zárkóztak el, hogy „ez nem eladó, mert ez szentség”.

Szokásuk szerint egymást múlták felül a késésben Lackóék és Valiká-

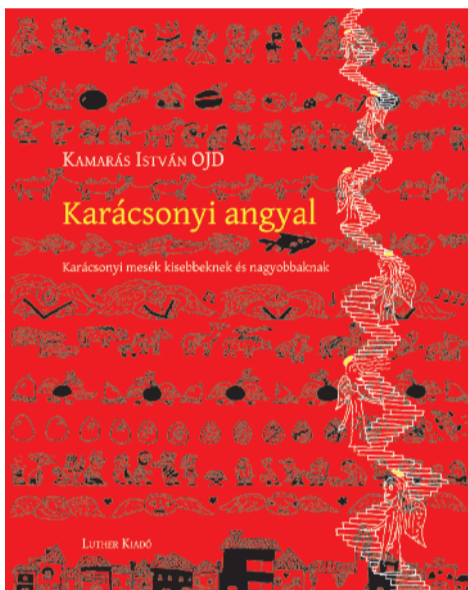
hiszed el, Miklós bácsi? Akarod, hogy megmutassam az igazolványomat?” – kérdezte az angyalarcú kamasz, ezúttal a legkisebb szemtelenség nélkül. Rendes minden erejét összeszedte, és miklós bácsisan azt felelte: „Nem szükséges, elhiszem!” Az angyalarcú ennek ellenére elővette, és Rendesék orra elé tolta az angyaligazolványt, mely úgy csillogott-villogott, mint a filmbéli Columboé, azzal a különbséggel, hogy ezen nem a nagyfőnöknek, hanem magának a legeslegnagyobb főnöknek, a Jóistennek az aláírása sziporkázott. Rendes nagyon halkán azt suttogta, hogy „Oké”, Rendesné pedig, ki tudja, miért, azt, hogy „Dicsértessék a Jézus Krisztus”. „Mindörökké ámen!” – rikkantotta az angyalarcú, majd egy éleset füttyentet, amire a másik nyolc is odasereglett, majd egy újabb füttyentésre szüleik is.

„Igazolványok magatokat!” – adta ki a parancsot az angyalarcú. Ők is (beleértve szüleiket) elővették angyaligazolványukat, és lett akkora csillogás-villogás és tömjénillat, hogy Rendeséknek rendesen megfájdult a fejük. „Dicsőség a magasságban Istennek” – énekeltek az angyalok, egy kicsit hamisan ugyan, amúgy azonban mennyieien. „Et cum spiritu tuo” – felelték Rendesék, majd amikor a kisebb angyalok is pukkadozni kezdtek, észbe kaptak, és immár rendesen azt felelték, hogy „Békesség a földön a jóakarátú embereknek!”

Ezután minden úgy történt, mint addig minden karácsonykor, ugyanakkora zsvajjal, ugyanolyan pokoli jókedvvel, ugyanakkora pusztítással, csakhogy ezúttal igazi, igazolványos angyalokkal. És az egész csodában az volt a legnagyobb és legelképesztőbb, hogy amikor – már az elköszönésük után – a lépcsőházban Rendesné azt kérdezte az angyalarcútól, hogy „Tavaly is ti voltatok?”, ő azt felelte: „Ki más lett volna, Emmi néni?” És amikor Rendes megkérdezte, hogy „Igazolvánnyal?”, ő azt felelte: „Mivel más-sal, Miklós bácsi?”

Amikor már végleg magukra maradtak, Rendesék egymásra néztek, és nem kezdtek el rendet rakni. Úgy maradt minden azóta is. És ha valaki megkérdezte volna az okát, vállukat vonogatva azt felelték volna: „Azért, mert ez szentség”.

Részlet Kamarás István OJD Karácsonyi angyal – Karácsonyi mesék kisebbeknek és nagyobbaknak című kötetéből. A kiadvány a Luther Kiadó gondozásában adventre jelent meg Kamarás Milán rajzaival. Ára 1690 forint. A Luther Kiadó adventi könyvvásárára keretében a kiadónál december 22-ig megrendelve vagy megvásárolva kedvezményes ára 1521 forint.



ék, de csodák csodájára nem rohantak be a könyvtárszobába, hogy a kordon mögül megcsodálják a karácsonyfát. És ettől lettek Rendesék igazán idegesek. Amikor a legkisebb megkérdezte, hogy „Ugye, Emmi néni, még nem voltak itt az angyalok?”, Rendesné elsápadt, egy kicsit meg is tántorodott, de sehogy sem sikerült elájulnia, így aztán jól hallhatta, ahogyan ura szépen, rendesen válaszolja a gyermeknek: „Eddig még nem!” „Akkor jó” – mondta a legnagyobb, eléggé titokzatosan. A többiek közben szétszéledtek, egyre nagyobb, de a szokásosnál azért nem nagyobb zsvajjban mulattak az időt az ebéd kezdetéig. A legnagyobb, akit Rendesék maguk között mindig „angyalarcú kisördögnek” neveztek, még mindig ott állt előttük, és biztatón rájuk mosolygott. „És miért jó, ha még nem jöttek, ha szabad érdeklődnöm?” – kérdezte Rendesné élesen. „Hát azért, mert mi vagyunk az angyalok” – felelte csengő hangon. Rendes keserves grimaszt vágott e szavak kíséretében, és csak nagy nehezen nyögte ki: „Nagyon vicces. Ha-ha-ha.” „Nem

Fordulópont

Fásult lelkébe repedések, barázdák vésődtek bele. Tudatából eltörve mély fájdalmat szül a pillanat. Emlékek. Bántanak. Gyötörnek. Szaggatott már a sóhaj, reménytelen. Lehet ez így? Ennyire végletes? Lemondó? Igen, ő ilyen.

De hát a nagyobb, az Alkotó?
Jön egy puha szellő, betakarja. Meglibbennek a szirmok, levelek, mint lehelet a bőrön, olyan. Simogatja. Sejtés még csak, aztán ismerőssé válik. Ő így szeret.

— A



KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Egyenesedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledek a megváltások.” (Lk 21,28)



Advent 2. hetében az Útmutató reggeli és heti igéi Jézus második eljövetele s a világitéltre irányítják tekintetünket. Mi most – még két advent között – ítélet előtt, kegyelem alatt élhetünk. Ám ama napon: „Az Emberfia eljön az Ő Atyjának dicsőségében, és megfizet mindenkinek az ő cselekedetei szerint.” (Mt 16,27; Lk) „Hirdessétek a népeknek, és mondjátok: íme, az Isten, a mi Üdvözítőnk eljő.” (GyLK 709) Tudjuk, Jézusban már eljött a Megváltó, aki eltávolítja a gonoszsgát népe közül, eltörölve bűneiket. De újra eljön mint ítélőbíró, s érkezését kozmikus katasztrófa előzi meg: „mert az egek tartóerői megrendülnek. És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel.” Benne elközelített a mennyek országa; ő jelentette ki: „Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.” (Lk 21,26–27,33) Jakab minket int: „Legyetek tehát ti is türelemmel, és erősítséteket meg a szíveteket, mert az Úr eljövetele közel van.” (Jak 5,8) S Luther így evangélizál: „Az irgalmas Isten nem akarta, hogy az ítéletnap hirtelenül leljen meg bennünket. Hirdetett ígét, megterésre hív, s a Krisztusban minden bűnünk bocsánatát kínálja. S ígéri, hogy gyötrelmes büntartozásunkat felfüggeszti, ha szent Fiában hiszünk.” Isten népe mindenkor kitartó állhatatossággal remél, és követi „azokat, akik hit és türelem által öröklék az ígéreteket” (Zsid 6,12). A felmagasztalt Krisztus ezt üzeni gyülekezeteinek íratott leveleiben: „...térj meg..., különben elmegyek hozzád, és...” Ám aki vele győz, azt megajándékozza: „...annak enni adok az élet fájáról, amely az Isten paradicsomában van.” S „annak adok az elrejtett manából... és... új nevet.” (Jel 2,5,7,17) Most még hitben járunk, s valljuk: kegyelemből igazulunk meg Isten előtt, és „...mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéke elé, hogy mindenki megkapja, amit megérdemel, aszerint, amit e testben cselekedett: akár jót, akár gonoszat.” (2Kor 5,10) Jézus előre kijelentette: „...aki hallja az én ígémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van; sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.” (Jn 5,24) Ő a nagytanács előtt e két kérdést kapta: „Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk.” „Akkor hát te vagy az Isten Fia?” (Lk 22,67,70) Az Emberfia most Isten jobbján ül, s tőlünk kérdezi: „Hát ti kinek mondotok engem?” Ha te is „az Isten Krisztusának” (Lk 9,20) hiszed és vallod őt, akkor ez vár reád is az ő visszajövetelekor: „Mert amint felhangzik... az Isten harsonája, maga az Úr fog alászállni a mennyből, és először feltámadnak a Krisztusban elhunytak, azután mi, akik (akkor még itt) élünk, és megmaradunk, velük együtt elragadtatunk felhőkön az Úr fogadására a levegőbe, és így mindenkor az Úrral leszünk.” (1Thessz 4,16–17) Ő, a hit nagy bizonyosság (lásd Jn 14,1–3), és látással lesz: „Ó, boldog nap! / Bemegyek Jézussal / Az Úr örömébe. (...) / Az én Uram feltámaszt engem! / Felébredek, s élek a mennyben / Mindörökké!” (EÉ 519,3)

■ GARAI ANDRÁS



PALACKPOSTA

Világvége vagy az Emberfia eljövetele?

Egyre gyakrabban találkozni a kérdéssel: mit tennél, ha kiderülne, hogy tényleg vége lesz a világnak december 21-én? (Ha valaki még nem hallott volna róla: egy – egyébként tudományosan is megcáfolt – elmélet szerint a máj ekkorra datálták a világ végét. Valójában csak a kalendáriumuk egy ciklusa ér véget, és új periódus kezdődik.)

A választ viccel is elüthetjük, vagy sorolhatjuk, hogy ebben a pár napban még mi mindent lenne jó elérni, megélni – de komolyra is fordíthatjuk a szót: nem tudhatjuk, hogy vége lesz-e ennek a világnak az említett napon – mert az Atyán kívül senki sem tudhatja, hogy melyik nap és melyik órában jön el az Emberfia (vö. Mt 24,36).

De vajon akkor miért érzünk a fokozott kíváncsiság, az intenzív érdeklődés hátterében valamiféle belső vágyakozást? Bár vége lenne ennek a világnak! Bár csak ne kellene többet szenvedni! Bár csak ne kellene többet ebben a hideg, lucskos időben az utcára menni; bár csak ne kellene minden reggel a tömegközlekedés vagy a forgalom sűrűjében szenvedni; bár csak ne kellene „azok” közé az emberek közé menni, bár csak ne kellene többet konfliktusok, hazug helyzetek, aljas emberek áldozatává válni!

Eszünkbe juthat egy ige: „Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fainak megjele-

nését” (Róm 8,19). Sok olyan igehirdetést hallhattunk, ahol a lelkész arra apellált: az Isten fiái valóban mi, a gyülekezet tagjai vagyunk. Ránk vár a világ. Arra, hogy mi hozzunk fényt ebbe a világba. Hogy Jézus tanítványaként hirdessük mindenkinek: van remény. Hogy ő ma is otthont ad az üldözöttnek, erőt a megfáradtnak, békét az elnyomottnak. Hogy bennünket is meg tud újítani, hogy a magunk akarata helyett Isten akaratát tegyük a magunkévá.

Rajtunk áll, hogy Krisztus követőiként miként építjük az ő országát, és betöltjük-e a tőle kapott feladatunkat. Ő egészen világosan megadta a keskeny útra vonatkozó „paramétereket”, de majd csak az utolsó napon kéri számon rajtunk, hogy az ő útján jártunk-e.

Azon az utolsó napon, amelyet nem azért várunk – sőt örvendezve sürgetünk –, mert akkor már nem kell többet ebben a hideg és lucskos időben az utcára mennünk, a tömegközlekedés vagy a forgalom sűrűjében szenvednünk, konfliktusok, hazug helyzetek, aljas emberek szorításában élnünk. Hanem azért, mert az eljövendő új világban minden az Atya jelenlétével lesz tele, és mi ebben a közvetlen és személyes istenközelségben élhetünk.

Kérünk téged, Mindenható, teremsz új világot bennünk, és segíts jó követeid lennünk!

■ P. P.

OSZTOZÓ

Adventre – szeretettel

Úgy alakult, hogy a cipősdoboz lassan ugyanúgy hozzátartozik a magyarok karácsonyához, mint a szaloncukor vagy a mákos bejgli. Ugye, nem mondd, hogy még nem hallottál a Baptista Szeretetszolgálat akciójáról?

Protestáns „kistestvéreink” már évek óta gyűjtenek a szegényebb sorsú családok gyermekei számára. Ha a zsebpénzedből jó szíved segítenél, nincs más dolgod, mint keresni egy üres cipősdobozt, a tetejével együtt bevonnani valami jópofa ünnepi csomagolópapírral és megtölteni mindenféle hasznos ajándékkal.

Pakolhatsz bele kisebb játékokat (babát, plüssállatot, kisautót), hasznos iskolai segédesszközöket a színes ceruzától a körzőig, esetleg egy pár zoknit, pólót, könyvet és kifestőt, no meg nem romlékony finomságot (rágót, cukorkát). Ha jól megtöltöd a dobozodat, ragaszd le, és írd rá, hogy milyen nemű és hány éves korú gyermeknek szántad. (Elvégre tizenkét éves kislánként biztosan nem örültél volna annyira egy rózsaszín gumipórnának...) A www.ciposdoboz.hu

oldalán megtalálod azt a sok átvevőhelyet, amelyek egyikénél december 18-áig leadhatod az adományodat.

Ha pedig pécsi vagy, akkor a Pannon Filharmonikusok jóvoltából december 23-án magad is megajándékozott lehetsz, ugyanis a dobozodért igényelhetsz belépőt. A kevésbé kreatív felajánlók pedig a Harlem Gospel Choir 16-ai sportaréna koncertjére váltott belépő árával segíthetik a baptista önkéntesek akcióját.

Szoktál még képeslapot küldeni? Vagy csak valami vicces sms-t küldesz körbe szenteste az ismerősöknek? Még nem kész kézzel írott és szebbnél szebb bélyeggel ellátott lappal köszönteni a távol élő barátokat, rokonokat. Ha pedig mindezt a Magyar Posta által készített, a postahivatalokban 250 forintos áron megvásárolható lapokon teszed, még segíted is a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkáját. A szeretetszolgálat az így befolyó összegekből nehéz sorsú családok mindennapi kenyérét biztosítja.

Ehhez kapcsolódó hír, hogy mind a posta, mind a segély-

szervezet standja megtalálható immár a budapesti Vörösmarty tér adventi forgatagában is. A karácsonyi vásárral jótékonykodókat gyerekek által készített mézeskaláccsal lepik meg a szeretetszolgálat munkatársai.

Gary Chapman, a Harmat Kiadó ügyeletes pszichológusa ezúttal nem klasszikus lélekbúvárkönyvvel jelentkezett Magyarországon, hanem történetet mesél. A Parázs a hó alatt főszereplője a köztépkorú házaspár, Jacob és Marlee, akik húsz évvel a boldogító igen kimondása után egy szentesen mondják ki, hogy vége a házasságuknak. A sikos aszfalt azonban mindent megfordít. A balesetet követően Marlee egy kis hegyi lakban talál menedéket, ahol megismeri a „hó titkát”, és van ideje végiggondolni házasságuk múltját, jelenét és jövőjét is. Így lehet a rossz mozdulat valami újnak a kezdete. A Parázs a hó alatt igazi karácsonyi regény, mely nemcsak „saját használatra” ajánlott, hanem a fa alatti meglepetésként is ideális lehet.

■ JENŐ

Vadok – lencsevégen

Soproni licista diák lett az év ifjú természetfotósa

► Rácsodálkozol még néhanapján a teremtett világ rendjére, ezernyi szépségére? Emlékszel még arra, amikor kisgyermekként elmélyülten tanulmányoztad a hangyák és a bodobácsok vándorlását, minden „happivirágot” megszagoltál (és megkostoltál?), jártadban-kelvedben kavicsokkal tömte tele a zsebeidet, és nemcsak a szikrázó napsütésnek örültél, hanem a sötéten gomolygó viharfelhőket is kíváncsian szemlélte? Hálás vagy a természetfotósoknak, amiért helyetted is észreveszik és számodra is megörökítik a természeti jelenségek, a növény- és állatvilág – így tulajdonképpen már nem is annyira rejtett – titkait?



November elején huszadik alkalommal díjazták az év természetfotóit. A naturArt – Magyar Természetfotósok Szövetsége jubileumi pályázata 315 pályázó 3401 fotóval nevezett összesen 14 kategóriában. Az elismert szakemberekből álló zsűri döntése értelmében 2012-ben az év természetfotósa Daróczi Csaba lett, és az év természetfotója is a Soltvadkerten élő fotóművész képei közül került ki. Az evangélikus gyülekezet tagjával, a helyi egyházi iskola testnevelés-földrajz szakos tanárával az Evangelikus Élet ez év augusztus 5-i számában jelent meg interjú – igaz, az év esküvői fotósa verseny szertartás kategóriájában elnyert harmadik díja apropójából.

Az év ifjú természetfotósának a tizennyolc esztendő Kurucz Ádámot választották. A soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szaképző Iskola és Kollégium diákja 2006 óta minden évben indult a versenyen, munkáit korábban egy második és egy harmadik díjjal jutalmazták. Ezúttal Hajsza című képével az ifjúsági kategóriában nyert második díjat, Parázsló szemek című fotója a TermészetBúvár magazin különdíját kapta, és Rökásítás című felvételét is

dicsőre méltónak – így a 104 legjobb alkotást bemutató kiállításra, illetve fotóalbumba valónak – találta a zsűri.

– A példaképem a nagypapám, Nagy Csaba, aki pont tíz évvel ezelőtt, 2002-ben lett az év természetfotósa. Már hároméves koromban fényké-



pezőgépet adott a kezembe. Az első komolyabb, saját fotós felszerelésemet a tizedik születésnapomra kaptam, előtte az ő felszerelését használtam – mondja Ádám. – Főként az állatok, a vadak fotózása érdekel – bizonyára azért is, mert a vadászat és a horgászat is hobbim, és ha módomban van rá, már csak ezért is a természetben töltöm a szabad időmet.

Egy-egy fotózás előtt mindig tudatosan megtervezem, hogy hova megyek és mit fogok fényképezni. A legtöbb esetben a hely már elő van készítve, például az állatokat már jóval előtte etetni kell, hogy odaszokjanak, és legyen esély a fotózásukra, lessátraktat kell állítani, és így tovább. Legtöbbször nem sikerül lefotózni azt, amiért aznap éppen kimentem, de előfordul olyan is, hogy helyette valami másról tudok érdekes képet készíteni.

Szerencse inkább az akciófotókhoz kell, amikor például verekedő, rohanó, repülő állatokat akarok lefényképezni; ilyenkor nehezebb jól elkapni az élességet.

Képszerkesztő programot csak olyan szinten használok, hogy visszaállítsam a képen azokat a színeket, amelyeket én valójában odakint a természetben láttam.

Azt, hogy a jövőben hivatászerűen fogok-e a fotózással foglalkozni, még nem tudom. Hobbim azonban mindenképpen meg fog maradni a természetfotózás, ugyanis egyszerűen kikapcsolódási lehetőség és egyben roppant izgalmas időtöltés is.

■ V. J.



Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT



Új zsinat, új feladatok

► Folytatás az 1. oldalról

Szeretném harmonikusabbá tenni a különböző egyházkormányzati szintek együtt munkálkodását, jelesül az országos presbitériummal és a most újjáalakuló országos elnökséggel.

Megválasztották a zsinat lelkesi és nem lelkesi alelnökeit is Smidélisz Zoltán és Tölly Balázs személyében. Az elnök-püspök Gáncs Péter lett, helyettese pedig dr. Fabiny Tamás. Országos felügyelőnek Pröhle Gergelyt választotta meg a testület, így ő második ciklusát kezdheti ebben a tisztségben.

– Ahogy a felvezetőmben is mondtam, az én hitem alapja a hálaadás.

Hálát adok az egyházban szerzett tapasztalatokért, a testvéri beszélgetésekért, még a haragos percekért is, hiszen azokból is mindig tanul és gazdagodik az ember. Nagyon köszönöm a zsinatnak és a Jóistennek, hogy végül megerősítettek országos felügyelői tisztségemben – nyilatkozta a szavazás után Pröhle Gergely.

Az országos felügyelő helyettese Radosné Lengyel Anna lett.

A zsinati küldöttek a pénteki nap további részében, sőt még másnap is folytatták a választási eljárást. Megválasztották az országos ügyészt, az országos számvevőszék elnökét, az országos bizottságok elnökeit, a zsinati gazdát és helyettesét.

A szavazási dömpingnek az vetett véget, hogy a fasori templomban minden készen állt az addig megválasztott tisztségviselők beiktatására. Az ünnepi istentisztelet igehirdetési szolgálatát, majd az iktatást is dr. Reuss András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa végezte. Igéirdetésének alapigéje 2Kor 8,9 volt (a *prédikációt lásd lapunk 10. oldalán – a szerk.*). A liturgiai szolgálatot Rostáné Piri Magda esperes és Aradi György helyi lelkes véggezte.

A még meg nem választott tisztségviselőkről következő, februári ülésén fog dönteni a zsinat.

■ KISS MIKLÓS

A megválasztott országos tisztségviselők

A zsinat lelkesi elnöke:	ifj. dr. Hafenscher Károly
A zsinat nem lelkesi elnöke:	Abaffy Zoltán
A zsinat lelkesi alelnöke:	Smidélisz Zoltán
A zsinat nem lelkesi alelnöke:	Tölly Balázs
Elnök-püspök:	Gáncs Péter
Országos felügyelő:	Pröhle Gergely
Elnök-püspök helyettes:	dr. Fabiny Tamás
Országosfelügyelő-helyettes:	Radosné Lengyel Anna
Országos ügyész:	dr. Székács György
Az országos számvevőszék elnöke:	Zsugyel János
Az egyházzenei bizottság elnöke:	Kendeh Gusztáv
A diakóniai bizottság elnöke:	Gregersen-Labossa György
Az evangélicizációs és missziói bizottság elnöke:	Lupták György
A gyűjtéményi tanács elnöke:	Kovács Eleonóra
Az építés- és ingatlanügyi bizottság elnöke:	Benczúr László
A gazdasági bizottság vezetője:	Kondor Péter
Az ifjúsági és gyermekbizottság elnöke:	Lázárné Skorka Katalin
Az oktatási és nevelési bizottság elnöke:	Tölly Balázs
A sajtóbizottság elnöke:	Novotny Zoltán
Az országos számvevőszék tagjai:	Hamza Kinga Dalma, Királyné Reizinger Márta, Kránicz József
Az országos bíróság lelkesi tagjai:	Franko Mátyás, Kapi Zoltán, Kovácsné Tóth Márta, dr. Orosz Gábor Viktor, Sikter János
Az országos bíróság nem lelkesi tagjai:	dr. Auer Éva, dr. Giró Szász János, dr. Herczeg Gergely, dr. Hornyák Eszter, dr. Jány Attila, Oltáryné dr. Beke Ágnes, dr. Perényi Győző, dr. Simor Attila
Az országos bíróság nem lelkesi jegyzői:	Bede Tamás, Kiss-Bódog Zoltán
Zsinati gazda:	Kertész Géza
Zsinati gazdahelyettes:	dr. László Virgil

Tisztségviselők eskütétele

► Az általános tisztújítás évében megalakult új zsinat első ülészakánák zárásaként úrvacsorai istentisztelet keretében tettek esküt az alkalomra eljött megválasztott országos szintű tisztségviselők dr. Reuss Andrásnak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusának liturgiai szolgálatával. Az alábbiakban közöljük a fasori evangélikus templomban december 1-jén elhangzott eskü szövegét.

Dr. Reuss András: Testvéreim! Egyházunk újjáalakult zsinata a most megtartott első ülésén megválasztotta az országos felügyelőt, az elnök-püspököt, a zsinat lelkesi és nem lelkesi elnökeit és alelnökeit, továbbá az előírt tisztségviselőket. Kérem megválasztott testvéreimet, hogy tegyék le esküjüket, és fogadják Isten áldását.

Kérdezem tőletek, megválasztott tisztségviselő testvéreim az Úrban, vállaljátok-e egyházunkban azt a tisztséget, amelyre a zsinat megválasztott benneteket. Ha igen, úgy mondjátok: Igen, Isten segítségével!

Tisztségviselők: Igen, Isten segítségével.

Dr. Reuss András: Mondjátok utánam az esküt:

Én, esküszöm az élő Istenre, / aki Atya, Fiú, Szentlélek, / Szentháromság egy igaz Isten, / hogy választott és vállalt tisztségemben / teljes erőmmel / és minden tehetséggemmel / evangélikus anyaszentegyházunk javát szolgálom. / Egyházunk törvényes rendjét / megtartom, / belső békéjét / biztosítani igyekszem, / a rám bízottakat / kötelességük teljesítésében támogatom, / tisztséggemmel járó feladataimat / legjobb tudásom szerint, / hűségesen teljesítem. / Isten segítsen erre. / Ámen.

Külön kérjük az esküt a bíróktól és a bíróság elnökeitől.

Én, esküszöm az élő Istenre, / aki Atya, Fiú, Szentlélek, / Szentháromság egy igaz Isten, / hogy bírói tisztségemben / egyházunk törvényes rendjét / elfogadom és megtartom, / az előttem folyó bírói ügyekben / tiszta meggyőződéseim szerint, / részrehajlás nélkül / szolgálatok igazságát. / A bírói hivatalos titoktartást / meg nem sértem, / tisztséggemmel járó feladataimat / legjobb tudásom szerint, / hűségesen végzem el. / Isten segítsen erre. / Ámen.

Isten áldja meg szolgálatotokat anyaszentegyházunk javára és az ő neve dicsőségére. Az Úr áldjon meg benneteket, hogy áldássá legyetek sokak számára.

Szív a porondon

A 33. lelkészakadémia

► Lehet-e, kell-e és szabad-e egy olyan közösségben maradni, amelyet reálisan tekintve inkább otthagyni érdemes? A hajó valóban süllyed, vagy csak a kapitány gondolja úgy? Ki kell-e tartani a végsőkig, vagy családunkat, saját lelki egészségünket szem előtt tartva inkább tovább kell állni? Hogy maradok hűséges a saját hivatásomhoz? Ha elmerülök, és talán belehalok a veszteségbe, vagy ha mentem a magam cserépedényét, hogy az Isten ismét megtölthesse?

Nehéz kérdések ezek. Legalábbis nekem. Nem tudom, hogy lehet-e ezekre érdemben választ találni. Azt viszont igaznak gondolom és élem meg, hogy csak akkor kerülhetek közelebb a saját kérdéseimhez és válaszaimhoz, ha őszintén dolgozom, és akár birkózom, ha kell, a hivatásommal. Azzal, hogy hol is van a helyem, mi a személyes küldetésem, miért vagyok ott, ahol vagyok. Hogy vagyok benne? Teljes mellbedobással, vagy inkább valami szorongás vagy akár félelem lök a feladatok elé? Azt hiszem, nem megy másképp a kincs megtalálása, csak ha mélyre ásunk.

A lelkészakadémia 33. kurzusán, amelynek *Nehéz helyzetben is jól... – Gyülekezetépítési sajátosságok működésükben veszélyeztetett kis- és szórványgyülekezetek lelkeszei számára* volt a címe, úgy vélem, ebbe az árába kezdtünk bele. Ki-ki a saját árával a saját tempójában haladt november 18-tól 21-ig Balatonszárszón. Ástunk és kerestünk – egymással, egyedül és egymás előtt. Ástunk és elfáradtunk.

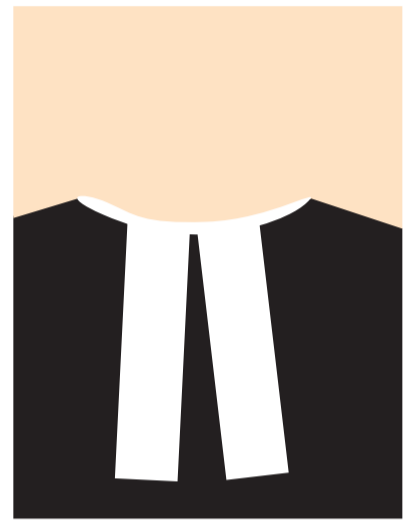
Jómagam nem is csak azért fáradtam el, mert sűrű lett volna a munka, hanem azért, mert a benső élmények, kérdések, személyes tapasztalatok elfárasztottak. Mégis minden nap úgy ültem le reggel, délben vagy este az asztal mellé étkezni, mint aki megérdemli a táplálékot, mert dolgozott.

Egymással és egymásért dolgoztunk. Minden résztvevő elővette a saját esetét a gyülekezetével, és talán más módon, mint eddig, közösen megnéztük, mit is üzen az esetet ismertető lelkes helyzet. Miről vagy kiről szól a problémája. Mit üzen neki, és mit üzen nekem.

Nehéz most erről írni. Nemcsak azért, mert ami elhangzott a csoportban, azt nem visszük ki. Ugyanis ebben maradtunk! Ez a bizalmi légkör tudta csak megteremteni azt a teret, ahol valóban mertünk dolgozni magunkon. Szóval elsősorban nem ezért nehéz erről írni, hanem azért, mert nehezen lehet átadni azt az erőt, összetartást, tiszteletet, odafigyelést, amelyet ott átélünk. Nehéz szavakba önteni azt az élményt, amikor valaki kiteszi a szívét a porondra, a hallgatóság elé. Olyan szép, felemelő, bensőséges és megfoghatatlan is egyben. Talán éppen ezért leírhatatlan is.

Azt hiszem, amit mégis leírhatok, az a saját esetem. A saját kérdéseim és a saját élményeim. Az a kérdés, hogy én, Kadlecsik Zoltán, mennyire tudok egy falusi, ezerhatszáz fős kisközösségben lelkesi szerepben mozogni. Meddig kell és meddig szabad vállalnom a saját egyéniséget, stílusomat, kérdéseimet? Meddig magánügy és honnantól kőzérdek a saját életem? Lelkes vagyok-e elsősorban vagy Kadlecsik Zoltán, aki nekem hol itt, hol ott törések vannak az életében, kérdései és vívódásai vannak? Közel másfél év lelkesi szolgálat után kell-e valamitől búcsúznom? Nekem ezek voltak és talán most is ezek a kérdéseim.

Ezek a kérdéseim, de talán kicsit magasabbról vagy más oldalról látom a helyzetet. Sokkal inkább meg tudok békélni azzal a benső hanggal, hogy embernek, Kadlecsik Zoltánnak kell maradnom. Amennyire csak lehet, őszintén, igazán. Mert ebben a nyílt-



ságban tudok egyszerűen csak élni. Abban a viszonyban, ahol a kapcsolat a fontos, ahol a szomszéd néni a fontos, még akkor is, ha káromkodik. Ahol az a fontos, hogy vagyunk valójában, még akkor is, ha nem tudom mindig azt mondani, hogy jól. Mert ebben a tiszta, őszinte, hiteles viszonyban születhet meg a másik teljes valójában. És ebben a viszonyban születhet meg én is a másik számára. Olyan kapcsolatban lenni, ahol még hibázni is lehet.

Ennek az őszinte viszonyra való törekvésnek a szándéka erősödött meg bennem. Minél inkább átláthatóvá, megközelíthetővé, „nagybetűs” Emberré válni – és annak is maradni. Ilyen közösséget építeni, ahol lehetőség szerint nem az a legfontosabb szempont a híveknek, hogy jó erős hangú lelkesük legyen, hanem hogy a közösség minden tagja úgy érezze: „jó itt lenni”.

Ugyanakkor azt is megéreztem, hogy az ásást és a kutatást nem lehet itt befejezni. Időről időre fel kell tenni a kérdést, merre megyek, és kell-e búcsúznom valamitől.

Nagyon örülök, hogy részt vettem ezen a kurzuson. Itt szeretném megköszönni dr. Fruttus István Levente pszichológus szupervizornak és dr. Joób Máté lelkigondozónak az általuk biztosított munkakörüket. Továbbá köszönettel tartozunk dr. Varga Gyöngyi és Németh Zoltán lelkészeknek az eddigi nyolcéves lelkészakadémiai szervező-, házigazdai munkájukért.

Úgy gondolom, hogy a lelkészakadémia olyan kapaszkodó, lehetőséget nyújt a lelkészeknek, amelyre nagyon nagy szükségük van nemcsak nekik, de egész egyházunknak is. Ilyen őszinte, jól szervezett, emberileg és szakmailag megalapozott munkakaport hűján jóval kevesebb lenne evangélikus közösségünk.

Minden lelkes testvéreim csak bátorítani tudom, hogy időről időre vegyen részt ezeken a képzéseken. Éljük át minél többen és minél gyakrabban, hogy az embert formáló Lélek közöttünk is akar és tud is dolgozni.

■ KADLECSIK ZOLTÁN

„Az egyháznak meg kell fenyítettetnie és újulnia hamarosan”

440 éve született Girolamo Savonarola

► A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve talán nem haszontalan a **Luther Márton** megelőző korról is megismerkedni. Az egyháztörténet több „előreformátort” is számon tart: **Wald Pétert, Husz Jánost, Girolamo Savonarolát és John Wycliffet szokták eképpen emlegetni. Közülük most a szeptemberben negyvenévesen született Savonaroláról lesz szó.**

Lombardia a mai Olaszország „csizmájának” legfelső, északi, kiszélesedő részéhez tartozik, határos Toscana vidékével. A 15. században e vidék ögrófjának orvosa volt Savonarola nagyapja, **Michele Savonarola**. A szülők kereskedéssel foglalkoztak, talán ez az akkor „mozgásban levő” élet tette, hogy a fiatal Girolamo Savonarola (1452–1498) szigorúan kegyes nagyapjánál nevelkedett tizenhat éves koráig. Életére bizonyára ez is hatással volt.

Ugyan visszakerült a szülői házba, de nyolc év múlva, 1475-ben hirtelen elhagyta azt is. A híres költő, **Petrarca** is nagy hatással volt rá, szerepe volt abban, hogy Savonarola úgy érezte, romlott világban él.

Egyetlen menekülési lehetőségnek a szerzetesi életet látta. Bolognában lett dominikánus szerzetes. Az életrajzírók egy szerelmi csalódást is emlegetnek a kiváltó okok között. Az azonban bizonyos, hogy ebben az időben született meg első írása: Az

egyház romjairól (1475). Meggyőződése szerint az igaz egyház az elnyomott, hallgatásra kényszerített egyház volt „a parázna Babilonnal” (Rómával!) szemben.

A bolognai kolostor, ahol élt, akkoriban a szellemi élet központja volt, és a lombardiai kongregációhoz (szerzetesi egyesüléshez) tartozott. Belépésének évében Savonarola a szerzetesi esküt is letette. 1477-től prédikátornak készítették fel. Képzettségének bizonyítéka, hogy egy bibliakiadást jegyzetekkel látott el **Aquinói Tamás** tanulmánya alapján. S a prédikálók (dominikánus) rendjének ő is prédikátora lett.

A **Medici** család kérésére Firenzébe helyezték. 1482-ben kongregációjának nagygyűlésén őt kérték az igehirdetésre. Így lett „firenzei” Savonarola.

A kolostorban már fiatal társainak tanítója s a „Mediciek városának” – még nem annyira ismert – prédikátora lett. A Szent Lőrinc-templomban hirdette az igét. Igaz, hogy hallgatóinak száma egyre növekedett, mégis arra gondolt, hogy új helyet keres, amikor 1484-ben „jelenést” látott; ebből meggyőződött arról, hogy Isten ítélete és a világ újjáteremtése hamarosan bekövetkezik. Prédikációi attól kezdve erről szóltak, és egyre ismertebbek lettek.

A 15. század végén mindjobban erősödött a világvégvárás. Savonarola igehirdetéseinek prófétai hangja is ezt erősítette. Egyre határozottabban hirdette a világ és az egyház romlását, Isten újjáteremtő hatalmát, s szavainak mind nagyobb lett a meggyőző ereje is. Egy új éneke, írása

is született **Imádság az egyházért** címmel.

Az új világ „érkezését” 1484-re tette. Ezzel kezdődött az intézkedések sora ellene: újra Bolognába helyezték mint „a tudományok mestere” (magister studiorum). Néhány év múltán levelet írt édesanyjának arról, hogy ezt az időt „prédikálva, intve, gyóntatva, olvasóként és tanácsadóként” töltötte.



De a Medici család visszahívta Firenzébe; 1490-ben tért vissza. Kolostorában írásmagyarazattal foglalkozott, s a városban prédikált. 1491-ben a firenzei Szent Márk kolostor vezetője lett. Ekkortól kezdett erőteljesen megváltozni prédikációinak hangja. A **Jelenések könyvéről** és **János apostol leveleiről** szóltak tanításai. Mindinkább az Antikrisztus jö-

vetele és az utolsó ítélet rövid időn belüli bekövetkezése lettek a témái. Ekkor mondotta ki: „Az egyháznak meg kell fenyítettetnie és meg kell újulnia.”

Ugyanebben az időben „sűrűsödött” a levegő Firenzében politikailag, társadalmilag is. Savonarola írásai terjedtek, széles körben ismertté váltak, különösen a **Traktátus az elözevegyült (magányos) életről** című. A városban a közhangulat is egyre inkább a Mediciek és a pápaság ellen fordult. Azon az éjszakán, amikor az idős **Lorenzo Medici** meghalt, Savonarolának látomása volt: „Ime, az Isten kardja gyorsan és határozottan lecsap a földre” – látta és vallotta.

Életének és szolgálatának következő fázisában szinte már az elégedet-

Jelen írás keretei között nem követhetjük részletesen az eseményeket. Röviden annyit mondhatunk: olykor úgy tűnt, hogy a Mediciek hatalma leomlott „a parázna Babilon” hatalmával, máskor pedig csalódnia kellett Savonarolának a francia királyban is.

Firenzében lassan ő lett a város vezetője, irányítója, elindult egy „városi mozgalom az újulásért”. Persze voltak ellenségei is. **VI. Sándor** pápa is felemelte hangját ellene több írásában is; olykor meghívta tárgyalásra, majd eltöltötte a prédikálástól. A város hol kiállt mellette, hol pedig engedett a pápának. 1497-ben az új városi vezetés már határozottan ellene fordult, a város hangulatával együtt.

Savonarola ekkor még el tudta érni, hogy a városi karneval alkalmával egy nagy máglyát építsenek, a „hibábalóságok tüzét”. Ez volt utolsó nagy kísérlete városa, a világ és egyháza megújulásának szolgálatában. 1498-ban elfogták, majd az eljárás után két társával együtt kivégezték.

Láthatjuk, hogy reformkísérlete erőszakkal, a világvégére vonatkozó számíthatásaival keveredett. Hatása mégis nagy volt, sőt maradandónak is mondható. Tudjuk, hogy amikor kivégezték, **Luther** már élt (1483-ban született), és amikor Luther iratai terjedni kezdtek, néhányan Savonarolával azonosították őt.

Luther Márton szolgálata más alapról indult, és evangéliumi tartalmú volt. Az azonban vitathatatlan, hogy „az egyháznak meg kell fenyítettetnie és meg kell újulnia” – ma is. ■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

HIRDETÉS

Álláshirdetés – nevelőtanár

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány (MPTA) budapesti egyetemi szakkollégiumába keres diplomás, agilis, protestáns vallású, rendezett gyülekezeti háttérrel rendelkező, megbízható személyt nevelőtanári munkakörbe, bentlakással.

A jelentkezéseket szakmai önéletrajzzal az alábbi címre várjuk: MPTA, 1121 Budapest, Eötvös út 35. vagy titkarsag@mpta.hu.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

HIRDETÉS



Istentiszteleti rend • 2012. december 9.

Advent 2. vasárnapja. Liturgikus szín: lila.

Lekció: Lk 21,25–36; Ézs 63,15–64,3. Textus: Zsid 10,35–39. Énekek: 142., 133.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bajnóczi Mária; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (asztali beszélgetések) Zászkaliczky Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bajnóczi Mária; **Angalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicván Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Balogh Éva; **Cinkota, XVI., Rózsavéglő u. 46.** de. fél 11. Vető István; du. 5. (adventi ének) Halász Alexandra; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zolt; du. 5. (gyermekistentisztelet) Hokker Zolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lackné Puszkás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Lepje meg magát, családtagjait és barátait digitális újsággal!

Oldalunkon ajándékkötetekkel várjuk!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Furosiki

Környezetbarát csomagolás japán módra

► Karácsony közeledtével talán az egyik legaktuálisabb téma a csomagolás. Még nincs késő, hogy az ideai ünnepünket ebből a szempontból is kicsit átgondoljuk, hiszen mi sem lehangelőbb, mint a – legyünk őszinték: gyakran már a kicsomagolás pillanatában feleslegesnek tűnő vagy éppen nem az izlésünknek megfelelő – ajándék kibontása után halmokban heverő, cellulusszal gondosan leragasztott, összegyűrt csomagolópapírok és a műanyag masnik, szalagok látványa. Pedig lehet másképp is...

Évek óta próbálok elkerülni karácsony és egyéb ünnepek alkalmával a fent említett helyzetet. A legfontosabb, hogy mielőtt a kosarunkba tesszük a kiszemelt ajándékot, átgondoljuk, vajon valóban szükség van-e rá. Ha a vásárlás mellett döntünk, az ajándék „felöltöztetésének” legegyszerűbb módja az ajándéktasak alkalmazása, amelyből bizonyára mindannyiunk kamrájában egész arzenál sorakozik kisebb-nagyobb méretben és számtalan mintázatban. Szükség esetén csak kihúzzunk egy alkalomnak megfelelő darabot.

A tasakok azonban két-három használat után annyira összegyűrdnek és bepiszkolódnak, hogy az ember már nem szívesen adja tovább őket, így egyre csak gyűlnek... (Jobb esetben tisztán papírból készülnek, a fogójuk is könnyen eltávolítható, így mehetnek a szelektív gyűjtőbe. Am egyre több a fóliával is bevont tasak, melyet jobb híján egy idő után a szemetesbe dobunk.)

Egy másik megoldásként átválogattam a már nem használt kis- és nagypárnahuzatokat, de készültek már kifejezetten erre a célra kisebb rongyszálak is. Am ez sem alkalmazható minden helyzetben, például hivatalos események alkalmával.

A művészi és egyben környezetbarát megoldásra a régi e-mailjeim között keresgélve bukkantam rá. Közel egy éve kaptam néhány linket videomegosztón terjesztett kisfilmekhez, melyekben a furosiki készítésének alapvető fogásait mutatják be.

A furosiki (風呂敷) nem más, mint egy kendőszerű, tradicionális japán csomagoló „ruha”, melybe gyakorlatilag bármit be lehet csomagolni, de funkcionálhat szatyorként, hátizsákként, sőt akár sapkaként is. (Ma is gyakran ebben viszik például a speciális éthordó dobozokat is, majd kibontva étkezőkor egyben terítőként is használják!) Elterjedése egybeesik a közfürdők elterjedésével (jelentése is innen eredeztethető), amikor a

fürdőzés alkalmával az emberek kis batyukba kötötték a ruházatukat.

Népszerűsége nagyon megcsappant a japánok körében a második világháborút követő „nejlonkorszakban”, hiszen ezeket a természetes anyagból készült táskákat egyre inkább felváltották a milliószámra gyártott nejlonzacskók. Az utóbbi években azonban, ahogy minden területen egyre fontosabbá váltak a



JERABEK-CSEREPES CSILLA FELVÉTELE

környezetvédelmi szempontok, újra fokozatosan népszerűvé vált a furosiki használata.

A japán környezetvédelmi miniszter asszony, Juriko Koike 2006-ban megtervezte az úgynevezett mottainai furosikit, amely mára a hulladékcsökkentés szimbólumává vált Japánban. (A mottainai jelentését valahogy úgy lehetne körülírni, mint egyfajta szégyenérzést amiatt, ha valamit hagyunk kárba veszni anélkül, hogy kihasználnánk a benne rejlő maximális lehetőségeket.)

Az egyedi tervezésű, PET-palackok újrahasznosításával készült, többfunkciós kendőt egy híres japán festő madár- és virágszimbólumai díszítik, és a 3R (reduce-reuse-recycle, vagyis csökkentsd – használd újra – hasznosítsd) elnevezésű, világszerte népszerűvé vált környezetvédelmi kampány keretében mutatták be. Mint a miniszter asszony üzenetében

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL



Rovatgazda: Jerabek-Cserépes Csilla

megfogalmazta, szeretné, ha a tradicionális japán kultúra egyik szimbóluma hozzásegítene, hogy felismerjük azokat a lehetőségeket, amelyek a fenntartható társadalom alapját képezhetik.

A 2006-os téli olimpián a japán sportolók is népszerűsítették a mottainai furosikit – ezzel is kifejezve az ügy iránti elköteleződésüket –, amely a sport szeretetét, nézettségét kihasználva üzenet hordoz az egész világ számára is.

E csomagolási technika leleményességét tükrözi, hogy szinte bármilyen alakú és méretű tárgy becsomagolható vele. Vannak széles körben elterjedt méretek, de gyakorlatilag

mindenféle egyedi méretben készülhetnek a csomagolás alapjául szolgáló, négyzet alakú kendők; ha pedig nincs rájuk szükség, összehajtogatva akár egy zsebben is elférnek. A modern furosiki alapanyaga ma már igen változatos: a selyem és a pamut mellett megjelent a műselyem és a műszál, vagy egyéb, újrahasznosított anyagból is készülhet.

A csomagoláshoz nem szükséges semmiféle kötözőanyag, hajtogatással és csomózással jutunk el az igen esztétikus végeredményhez. Érdekes az internetes keresőbe begépelni a furosiki szót, mert számtalan képet és kisfilmet találunk, melyek segítségével mi magunk is elsajátíthatjuk az igen egyszerű fogásokat.

Azt hiszem, érdemes a szekrények aljáról előkeresni és újra használatba venni nagyanyaink – emlékeibe eltett – szebbnél szebb kendőit.

■ JCsCs

EVÉL&LEVÉL

A lényeg helyett ne menjünk a külsőségek irányába

Az Evangélikus Élet november 25-ei számában Gregersen-Labossa György tiszteendő úr cikkében a liturgikus élet gazdagítására biztat (*Álljunk meg egy szóra!*, 13. o.). Ezt olvasva egyszerű gyülekezeti tagként ébredt bennem néhány gondolat.

Az istentiszteletre hitéletünk gazdagítására és Isten dicsőítése miatt járunk. A hit hallásból van. A gyülekezetünkben jelenleg használatos, úgynevezett Pröhle-féle Agenda alapja ez. Az ebben lévő liturgikus elemek minden tekintetben elegendők ennek a gazdagodásnak a segítésére. Ezért részéről ellenzem minden olyan elem bevitelét a liturgiába, ami a figyelmet a lényeg helyett a külsőségek irányába viszi.

Egy katolikus barátom egyszer azt mondta nekem: „Olyan jó nálatok az egyszerűség, a lényegre törekvés mankók nélkül, a nálunk már-már showmüsorterű liturgiával szemben.” A hívek felelgetős részvétele a liturgiában gépies, még akkor is, ha áhítatos milió veszi körül. (Katolikus testvéreinknél ez hagyomány, ezért náluk ennek egyszerűsítése lehetne zavaró.)

Ránk nézve – fontossági sorrend nélkül – néhány észrevételt teszek.

Az imádkozás ne legyen felelgetős. Az ima tartalmi részéről elvonja a figyelmet annak figyelése, hogy mikor kerül ránk a sor az „Urunk, hallgass meg minket” kollektív mondásában.

Ne szerepeljenek lektorok az istentiszteleten. A bibliai szakaszokat a lelkes olvassa föl. Az ige szavaitól, amelyek a megszokott Luther-kabátot viselő lelkész megszokott hangján hangzanak el, semmi sem vonja el a figyelmet. A lektorok esetében az öltözék, a hanghordozás, a frizura stb. lehetnek zavaró tényezők.

A Luther-kabátra terített stóla felesleges. Egyáltalán nem mutatja azt, hogy viselője mintegy jármot szimbolizálva fejezi ki alázatát, inkább dekorációnak hat, hasonlóan ahhoz, mint amikor dísznek, ékszernek használják a nyakba akasztott keresztet. A gyülekezetek nagy része ezért nem fogadta be a liturgia stólával történő „gazdagítást”. A püspökök stólaviseletét a püspöki rang kifejezéséeként érzékeljük, mintsem a stóla ideologizált üzeneteként.

Helytelennek tartom, ha a lelkész az Agenda veretes, liturgikus szavait saját szavaival úgymond színesíti, ezzel mintegy produkálja magát.

A „talár kontra alba” kérdésben a lényeg az, hogy a szolgáló méltóságát és felelősségét fejezi ki. Csak megszokás kérdése, hogy ezt vagy azt rendszeresítjük, egyik sem jobb a másiknál, ezért nem érdemes a jelenlegi gyakorlatunkon változtatni. Finnországban természetesnek találtam az alba használatát.

A katolikus testvéreknél szokás a „Legyen békeesség köztünk!” mondattal történő kézfogás. A mi liturgiánkba behozásával nem értek egyet. Az egész formalitás, a ceremónia cifrázása. A legtöbbször az egymás tényleges ismerete sincs meg hozzá. A békeesség nem a mi mondásunkon múlik, ez Isten ajándéka, ha elfogadjuk.

Tisztelettel:

LÉGRÁDI GYÖRGY (Pécs)

Evéletes babaértesítő

Tisztelt Olvasóink bizonyára nem veszik rossz néven, ha időnként hírt adunk szerkesztőségünk tagjainak családi örömeiről is. Most újfent van alkalomunk ilyenről beszámolni: tördelőszerkesztőnk, Károly György Tamás és felesége, Károly-Ágoston Márta november 7-én vehették kezükbe első gyermeküket, Hanna Mártát, aki 2260 grammal és 47



AZ ÚJDONSÚLT APJA FELVÉTELE

centiméteres hosszúsággal, jó egészségben látta meg a napvilágot.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

HIRDETÉS

Ajánló az Evangélikus.hu oldalról

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának alakuló ülésén járt videós stábunk a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban november 30-án. A tisztviselők megválasztása közben beszélgettek munkatársaink a küldöttekkel az új feladatokról. Az eseményekről számos új videó és fényképes anyagot találhatunk a honlapon, mint ahogy a december 1-jén a fasori evangélikus templomban zajlott beiktatásokról is készült filmanyag: <http://uj.evangelikus.hu/aktualis> és <http://www.youtube.com/lutheranhu>.

További interjúk (<http://uj.evangelikus.hu/interju>):

Bachot csak teológiai ismeretek segítségével lehet megérteni – Beszélgetés Mekis Péter orgonaművésszel.
„Fókuszban” a természet – Interjú Kurucz Ádámmal, a soproni líceum diákjával.

HIRDETÉS

Mai hitvallások a Magyar Televízióban

December 9-én, vasárnap *Mai hitvallások* címmel dr. Fábri Györggyel, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelőjével, az ELTE rektorhelyettesével láthatnak beszélgetést az M1-en 10.30-tól, az M2-n 13.30-tól. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Az evangélikus könyvesbolt ünnepi nyitva tartása

December 3-tól 21-ig hétfőtől péntekig 9-től 18 óráig.
December 15-én és 22-én, szombaton 9-től 13 óráig.
December 23-tól az ünnepek és leltározás miatt zárva tartunk.
Nyitás: 2013. január 14-én, hétfőn.

Kérjük, vegyék figyelembe, hogy a leltározás ideje alatt érkező megrendeléseket a kiadó január 14. után tudja teljesíteni!

APRÓHIRDETÉSEK

Déli pályaudvarnál 2 szobás lakás Mindenfajta egyházi és magánresta- megbízható személynek hosszú táv- urálást, portréfestést vállalok rövid- ra kiadó. Telefon: 30/503-3421. határidőre. Okleveles festő-restaurá- tor művész. 30/258-8033.

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb november 13-án 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu>.

GYÁSZHÍR

Szomorú szívvel tudatom, hogy édesanyám, özvegy Mohar Gézá- né életének 89. évében november 27-én elhunyt. Kérésének meg- felelően csendben búcsúznunk tőle az Óbudai temetőben. Min- den külön értesítés helyett.

MOHAR MÁRTA



50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

Új nap – új kegyelem

December 9. (vasárnap)

Az Úr megöl és megelevenít, sirba visz, és felhoz onnét. 1Sám 2,6 (Lk 21,26–28; Lk 21,25–33; Jak 5,7–8; Zsolt 68,1–19) Ezt az igét egy hálás édesanya mondta el imádságában. Annának hívták ezt az édesanyát, és éppen arra készült, hogy fiát, Sámuel otthagyja Siló városában, hogy az Úrnak szolgáljon egész életében. Az egész imádság lendületes, bizalommal teli hitvallás Isten nagyságáról és egész világot átfogó gondviseléséről. Anna az Isten gondviselésének valóságában nemcsak a földi életben hisz, hanem a síron túli életben is. A halál és elmúlás mögött is ott van az Úr. Isten nem akarta a halált, nem örül neki, de az ember elmúlását is felhasználja terveizhez – feltámasztja gyermekeit, és örök üdvösséget ad nekik.

December 10. (hétfő)

Könyvem lett a kenyerem éjjel és nappal, mert egész nap ezt mondogatják nekem: Hol van a te Istened? Zsolt 42,4 (Zsid 5,7; Zsid 6,9–12; Ézs 63,17–64,11) Egy olyan zsoltárban olvassuk ezt a verset, amelyet mindannyian jól ismerünk és szívesen énekelünk istentiszteleteinken („Mint a szép hűvös patakra”). Háromezer éve íródtak ezek a sorok, de aktualitásukból semmit se vesztek, hiszen ma is sokan gúnyolódnak, cinikus megjegyzéseket tesznek, vagy éppen fásultan legyintenek, ha Istenről és az ő szeretetéről van szó. A környezet nem változott, de változott-e Isten népe? Mi is csak elkeseredni, kétségbeesni tudunk, amikor a hitetlenség vagy fásultság hangjait halljuk, vagy képesek vagyunk örömmel bizonyosságot is tenni? Hirdessük bátran: mi tudjuk, hol van az Istenünk!

December 11. (kedd)

A szombati nyugalom tehát még ezután vár az Isten népére. Zsid 4,9 (Zsolt 84,4; Jel 2,12–17; Ézs 65,1–16) Kevés olyan teológiai kifejezés van, amelyet oly sokszor félreértettek, mint a szombat szerepét az egyház életében. Ezekről most eltekintve megállapíthatjuk, hogy ebben a szakaszban a Zsidókhöz írt levél szerzője a szombatot az örök üdvösség képékként használja. Aggódással vallja meg, hogy az örök üdvösséget el lehet veszíteni. Erről szól ennek a fejezetnek a kezdő verse is: „Mivel még nem teljesedett be az ő nyugalmába való bemenetel ígérete, gondosan ügyeljünk arra, hogy közülüünk senki le ne maradjon erről.” A levél ismeretlen szerzője féltette szeretteit, barátait, munkatársait és környezete minden tagját az elbukástól, mert többen túlzott magabiztosságban éltek az életüket. Mi is hordozunk ilyen felelősséget?

December 12. (szerda)

Krisztus mondja: „Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem.” Jn 10,14 (Ez 34,12a; Jel 2,1–7; Ézs 65,17–25) Ennek az ígének az első fele óriási örömhírt hordoz: Jézus ismer minket! Ezen a reggelen fordítsuk egy kicsit a figyelmünket a második rész evangéliumára: mi is megismerhetjük Jézust! Hatalmas örömhír ez, hiszen ha Isten nem lép be az életünkbe, akkor csak homályos elképzeléseink lehetnének róla. De az Isten nem hagyott minket bizonytalanságban, emberként közénk jött Jézusban, és nekünk adta igéjét. Ebből megismerhetjük őt, tetteit, szeretetét és megváltását.

December 13. (csütörtök)

A fiú még távol volt, amikor apja meglátta őt, megszánta, elébe futott, nyakába borult, és megcsókolta őt. Lk 15,20b (5Móz 8,5; 2Kor 5,1–10; Ézs 66,1–4) November utolsó hétfőjén iskolalelkészként nyolcszáz fiatalnak szóltam erről az ígéről – négy különböző korcsoportnak, négy igehirdetés alkalmával. Közösen gondolkodtunk arról, hogy mi melyik irányban haladunk: abban, amelyik távolodik az atyai háztól, vagy amelyik már visszafelé vezet? Két irány, két végállomás: egyik végén a vályú és a szégyen várhat, a másik végén biztosan a gyermekét hazaváró, kitárt karú apa. Mi vajon merre tartunk ezekben a napokban?

December 14. (péntek)

A nép, amelyet magamnak formáltam, hirdesse dicsőretemet. Ézs 43, 21 (Kol 1,22; Lk 22,66–71; Ézs 66,5–17) Ha ma valaki bemegy egy evangélikus templomba, akkor ott csak olyan embereket talál, akik Isten nagy tetteit hirdetik, s mindezt teszik kétségek és félelmek nélkül. Valóban? Félek, hogy nem mindig ez jellemző ránk... Tudom, nem lehet kétségek és félelmek nélkül élni, mindig jönnek újabb és újabb gondok, de úgy érzem, hogy gyakran csak ezt hangsúlyozzuk, és hiányzik az életünkben Isten dicsőségének, tetteinek, szeretetének magasztalása. Jól mutatják ezt imádságaink: sok bennük a panasz és a kérés, és olyan kevés a hálaadás és dicsőítés. Legyen ez a mai feladatunk: hálát adni Istennek számtalan ajándékáért!

December 15. (szombat)

Ti vagytok a világ világossága. Mt 5,14a (Zak 8,13b; 1Thessz 4,13–18; Ézs 66,18–24) Világunk tele van fénnel és világossággal: egyes nagyvárosok olyan fényáradattal vannak kivilágítva, hogy éjszaka még a világúrból is látszanak. Kell ide még világosság? Minek, hiszen ebben a világban már senki sem fog felbukni a sötétség miatt, még az otthonokban is nappali fény ragyog minden éjszaka. Jól tudjuk, hogy ez csak a külső látszat, valójában rettenetes a belső sötétség a világban. Emberek buknak el, törnek össze, utköznek sebeket okozva a mindent elborító lelki sötétségben. Krisztus-követőként világítanunk kell, fénnel utat mutatni, segíteni, támogatni, szeretni, s közben újra és újra odamenni a világ igazi világosságához: Jézus Krisztushoz!

■ DEÁK LÁSZLÓ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 9-étől december 16-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Knüpfér: Jesus Christus, unser Heiland – kantáta	5.20 / M1 Hajnali gondolatok 9.30 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) 10.00 / Duna Tv Isten kezében 12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó a községi evangélikus templomból 21.57 / Bartók rádió Catullus Füst Milán drámájának rádióváltozata 23.00 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.vorosmartyradio.hu)	13.05 / Kossuth rádió Főszerepben: a nemzet színésze Kedvenc műveiből Tordy Géza válogat 15.25 / Duna World Contemporary Piano – Vukán György és Szakcsi Lakatos Béla a MüPában 18.00 / Bartók rádió Zsidók a pusztában C. Ph. E. Bach oratóriumának magyarországi bemutatójáról 19.44 / Kossuth rádió Karácsonyi harangjáték Részletek Kárász Szilvia lemezéről 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.corvinusradio.hu)	9.30 / Duna Tv Napok, évek, századok Tökécski László műsora 13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház félórása 14.00 / Kossuth rádió Arcvonalok Entz László érsebész főorvos 15.30 / Duna Tv Mesélő cégtáblák (magyar ismeretterjesztő sorozat) Két ország vasútja 23.00 / Bartók rádió Jazzport Válogatás Chick Corea, valamint Chris Botti felvételeiből 23.45 / M1 Történetek a nagyvilágból (nemzetközi sportmagazin)
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Joseph Bengraf: Templomi zene 9.45 / Duna Tv Kerekék és lépések (magyar ismeretterjesztő sorozat) Sárköz és Bátaszék 15.45 / Duna Tv Hinni akarjuk, hogy még felszáll a páva – 120 éve született Kodály Zoltán (magyar dokumentumfilm) 20.55 / M2 Férfiak mesélnek (magyar tévéfilm, 1972) 21.00 / Duna Tv Egy pikoló világos (magyar játékfilm, 1955) (82') 22.35 / M1 Nemzeti Nagyvizit	10.35 / Duna Tv Balatoni utazás (magyar ismeretterjesztő sorozat) A török veszedelem 11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.agnusradio.ro) 19.00 / Pax Tv A szolgáló egyház – Szebik Imre (ismeretterjesztő sorozat) 22.45 / Duna World Márk evangéliuma (magyar filmetűd) 22.45 / M1 Vártam rád (francia film, 2004) (103') 23.45 / Duna Tv Kodály-mozsai (magyar zenés film)	8.30 / Duna Tv Isten kezében 9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Schumann: c-moll mise 14.05 / Duna World Szerelmes földrajz (magyar ismeretterjesztő sorozat) „Nagyvárad, költők kedvese” 16.35 / M1 A Szentágothai-iskola 18.35 / Duna Tv Felszállt a páva Döntő 19.00 / Bartók rádió Kapcsoljuk a New York-i Metropolitan Verdi: Aida 21.55 / M1 Szimfonik Live 2.0 (koncertfilm) 23.05 / Kossuth rádió Mentés másként Művészeti figyelő	10.30 / M1 Evangélikus magazin (ismétlés: M2 / 13.30) 11.00 / Duna Tv Evangélikus istentisztelet közvetítése Budafokról 12.05 / Bartók rádió Hangverseny délidőben Bach: Jesu, meine Freude – motetta BWV 227. 13.05 / M1 Szellem a palackból... Egyházi ruhák gyűjteménye 15.05 / Bartók rádió Jubilante Deo Évszázadok egyházi muzsikája 19.40 / Kossuth rádió Karácsonyi dalok népi hangszeren Szokolay Dongó Balázs előadásában 21.00 / Duna Tv „Jónak lenni jó” Gálaműsor

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztésérti titkár (előfizetési és hirdetésérti ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Tördelőszerkesztő: Károly György Tamás (vevlet@kgyt.hu). Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). Rovatvezetők: Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). Szerkesztőbizottság: Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Kossuth Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árúsítja a kiadó. Terjeszti a MediaLOG Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elséjével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket az hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

